

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΣΚΟΠΙΑ**

Σκόπια, 27 Σεπτεμβρίου 2004

**ΓΡΑΦΕΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

Α.Π.: 2710 / 600

Συντάκτης: Ανδρέας Παπαστάμου
Γραμματέας Β' ΟΕΥ

Προς: ΥΠΕΞ
ΔΓ ΥΦΥΠΕΞ κ. Ευριππίδη Στυλιανίδη
Β1 Δ/νση, f 368 36 35Fax
- ΕΒΕΑ, Γρ. Προέδρου, Fax 36 16 464
- ΕΒΕΘ, Γρ. Προέδρου, Fax 230 237
- ΚΕΕ, Γρ. Προέδρου, Fax 36 22 320
- ΠΣΕ, Γρ. Προέδρου, Fax 52 42 568
- ΔΙΠΕΚ, Γρ. Προέδρου, Fax 287 333
- ΕΛΚΕ, Γρ. Προέδρου, Fax 32 42 079
- ΣΕΒ, Γρ. Προέδρου, Fax 32 22 929
- ΣΒΒΕ, Γρ. Προέδρου, Fax 541 933
- ΣΕΒΕ, Γρ. Προέδρου, Fax 543 232
- ΕΟΕΕ, Γρ. Προέδρου, Fax 99 69 100
- ΟΑΕΠ, Γρ. Προέδρου, Fax 324 40 74
- ΕΟΜΜΕΧ, Γρ. Προέδρου, Fax 77 12 237
- ΠΑΣΕΓΕΣ, Γρ. Προέδρου, Fax 77 79 313
- Ελληνικές Τράπεζες στην πΓΔΜ
- I.C.I, Fax 3090.170

Ε.Δ. : Γραφείο Συνδέσμου,
Γραφείο κ. Πρέσβη

Θέμα : Ενημερωτικό σημείωμα για θεσμικό επενδυτικό πλαίσιο σε πΓΔΜ

Σας αποστέλλουμε συνημμένως ενημερωτικό σημείωμα του γραφείου μας για το θεσμικό επενδυτικό πλαίσιο σε πΓΔΜ.

Ο Προϊστάμενος

Ιωάννης Μάρκος
Σύμβουλος Α' Ο.Ε.Υ.

Σύν. σελ. 50 (πενήντα)

*Liaison Office of the Hellenic Republic, Economic and Commercial Affairs
DTC "BUNJAKOVEC", Unit 15, 2nd floor, Blvd. Partizanski Odredi, 1000 Skopje
Tel. 00389 / 2 / 3129.456 – 3129.458, Fax: 00389 / 2 / 3129.441,
E--mail: grecon@mol.com.mk*

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΣΚΟΠΙΑ**

**ΓΡΑΦΕΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**ΘΕΣΜΙΚΟ - ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΗΣ Π.Γ.Δ.Μ**

ΕΤΟΣ 2003

A. ΘΕΣΜΙΚΟ - ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- A. i. Μορφές επιχειρήσεων
- A. ii. Εμπορική Νομοθεσία
- A. iii. Φορολογία, ΦΠΑ
- A. iv. Ζώνες ελεύθερου εμπορίου
- A. v. Κανόνες-πιστοποιητικά εισαγωγής
- A. vi. Κανόνες-πιστοποιητικά μεταφοράς και κυκλοφορίας οχημάτων
- A. vii. Κανόνες-πιστοποιητικά σήμανσης, συσκευασίας
- A. viii. Κανόνες-πιστοποιητικά ποιότητας, υγιεινής, ασφάλειας
- A. ix. Νομικό πλαίσιο ιδιωτικοποιήσεων - αποκρατικοποιήσεων
- A. x. Προστασία βιομηχανικής - πνευματικής ιδιοκτησίας
- A. xi. Ιδιοκτησιακό καθεστώς
- A. xii. Τεχνικές προδιαγραφές

B. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- B. i. Νομικό - Θεσμικό πλαίσιο επενδύσεων
- B. ii. Μεταφορά τεχνολογίας, υπεργολαβίες
- B. iii. Χρηματοπιστωτικά κίνητρα ξένων επενδύσεων
- B. iv. Νέες επενδύσεις - Συγκριτικές αναλύσεις
(χώρες προέλευσης, επενδεδυμένα κεφάλαια, κλπ)
- B. v. Φορείς, υπηρεσίες και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών υποστήριξης
ξένων επενδύσεων
- B. vi. Διεθνείς Οργανισμοί - Προγράμματα
- B. vii. Ελληνικό πλαίσιο στήριξης επενδύσεων
- B. viii. Κοινοτικά Προγράμματα
- B. ix. Εκτίμηση βαθμού επικινδυνότητας

Γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Γ. i. Κατάλογος προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας που
υλοποιούνται στη χώρα αναφοράς
- Γ. ii. Εκθέσεις συγκριτικής ανάλυσης ανά χώρα προέλευσης
χρηματοδοτήσεων, τύπο παρεμβάσεων, αποτελέσματα, κλπ

Δ. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ε. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ LINKS

ΣΤ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

A. i. Μορφές επιχειρήσεων

A. ii. Εμπορική Νομοθεσία

1. Γενικά

- Η νομοθεσία της Π.Γ.Δ.Μ. περί εταιρειών βασίζεται στο **Νόμο περί Εμπορικών Εταιρειών (Trade Companies Law, Official Gazette No. 28/2004)**. Εντούτοις, ο εν λόγω Νόμος αφορά σε όλους τους τύπους δραστηριοτήτων και όχι μόνον στις εμπορικές επιχειρήσεις.
- Προβλέπονται δύο γενικές κατηγορίες εταιρειών: οι **Εταιρείες** και οι **Ατομικές Επιχειρήσεις**.

Ειδικά σε ότι αφορά στις αλλοδαπές επιχειρήσεις

- σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, **αλλοδαπά** φυσικά ή νομικά πρόσωπα μπορούν να δραστηριοποιηθούν στην Π.Γ.Δ.Μ. :
 - i) ιδρύοντας μια **νέα** εταιρεία (επιλέγοντας ένα από τα νομικά σχήματα που προβλέπει ο Νόμος)
 - ii) συμμετέχοντας στο **κεφάλαιο** μιας ήδη υπάρχουσας εταιρείας
 - iii) αποκτώντας πακέτο **μετοχών** από Α.Ε. που υπάρχει ήδη στη χώρα
 - iv) ιδρύοντας **θυγατρική** εταιρεία
 - v) ιδρύοντας **γραφείο αντιπροσωπείας**
- υποχρεούνται να λειτουργούν σύμφωνα με τη νομοθεσία της Π.Γ.Δ.Μ. και έχουν τα **ίδια** δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους εγχώριους επιχειρηματίες (εθνική μεταχείριση), εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά από νόμο

2. Εταιρείες

- Οι εταιρείες είναι συνενώσεις φυσικών και νομικών προσώπων που επενδύουν από κοινού χρήματα, ακίνητη περιουσία και άλλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία χρησιμοποιούνται για την επιχειρηματική τους δραστηριότητα και τα κέρδη ή/και ζημιές που προκύπτουν επιμερίζονται μεταξύ των επιχειρηματιών-εταίρων. Είναι δυνατό στη χώρα να δημιουργηθούν και μονοπρόσωπες εταιρείες. Οι εταιρείες στην Π.Γ.Δ.Μ. έχουν πλήρη νομική ανεξαρτησία.

- Η νομοθεσία προβλέπει πέντε (5) μορφές εταιρικών σχημάτων:

τις **Ομόρρυθμες εταιρείες**
(General Partnerships)

τις **Ετερόρρυθμες εταιρείες**
(Limited Partnerships)

τις **Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης/ Ε.Π.Ε.**
(Limited Liability Companies)

τις **Ανώνυμες εταιρείες**
(Joint Stock Companies)

Ετερόρρυθμες Μετοχικές εταιρείες
(Limited Partnerships by Shares)

- Με την ίδρυσή τους, όλες οι εταιρείες είναι **υποχρεωμένες να καταγραφούν στο Εμπορικό Μητρώο** (Trade Registry) σ' ένα από τα τρία Πρωτοβάθμια Δικαστήρια (Basic Courts) της Π.Γ.Δ.Μ., δηλαδή των Σκοπίων 1, του Μοναστηρίου και του Στιπ, ανάλογα με την περιοχή στην οποία θα έχουν την έδρα τους. Καταχώρηση στο Μητρώο απαγορεύεται αν στο ίδιο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο έχει ήδη καταγραφεί άλλη εταιρεία με το ίδιο όνομα και το ίδιο αντικείμενο.

A. ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

- Αποτελεί ένωση δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων και οι εταίροι είναι **υπεύθυνοι από κοινού αλλά και ο καθένας ξεχωριστά** για το **σύνολο** των υποχρεώσεων και των χρεών της εταιρείας.
- η **σύστασή** της απαιτεί τη σύναψη **Εταιρικής Συμφωνίας (Partnership Agreement)** και ακολούθως καταγραφή στο ειδικό Μητρώο (βλ. Παράρτημα 1.2.). Οι **υπογραφές** των εταίρων πρέπει να θεωρηθούν από συμβολαιογράφο.
- το **κεφάλαιο** της εταιρείας αποτελείται από τις συνεισφορές των εταίρων σε *χρήματα, είδος, δικαιώματα, εργασία ή υπηρεσίες*. Η χρηματική αξία των μη-χρηματικών συνεισφορών προσδιορίζεται από τους εταίρους. Δεν υπάρχει ανώτατο ή κατώτατο όριο καταχωρημένου κεφαλαίου, ούτε προσδιορίζεται η αναλογική σχέση μεταξύ χρηματικών και μη- χρηματικών περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας.
- η **διεύθυνση** της εταιρείας μπορεί να αναληφθεί από οποιονδήποτε από τους εταίρους.

B. ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

- αποτελεί ένωση δύο ή περισσότερων φυσικών ή νομικών προσώπων. Τουλάχιστον ένας εταίρος είναι υπεύθυνος για το **σύνολο** των χρεών και υποχρεώσεων της εταιρείας (ομόρρυθμος εταίρος) και τουλάχιστον ένας ευθύνεται **μέχρι του ποσού της συνεισφοράς** του (ετερόρρυθμος εταίρος)
- η **σύστασή** της απαιτεί τη σύνταξη **Εταιρικής Συμφωνίας (Partnership Agreement)** και ακολούθως καταγραφή στο ειδικό Μητρώο (βλ. Παράρτημα 1.2.).
- η συμμετοχή του ομόρρυθμου εταίρου στο **κεφάλαιο** δεν μπορεί να είναι μικρότερη του 1/5 του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας.
- η **διεύθυνση** της εταιρείας μπορεί να αναληφθεί μόνο από ομόρρυθμο εταίρο, ο οποίος έχει και την ευθύνη για την καταχώρηση της εταιρείας στο Μητρώο

Γ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ/ Ε.Π.Ε.

- η **σύστασή** της απαιτεί τη σύναψη **Συμφωνίας (Foundation Act)** και ακολούθως καταγραφή στο ειδικό Μητρώο (βλ. Παράρτημα 1.2.).
- ο **αριθμός** των συμμετεχόντων μπορεί να είναι από ένας (1) έως πενήντα (50). Αν πρόκειται για μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε., η σύσταση γίνεται με απλή **Δήλωση**, θεωρημένη από συμβολαιογράφο.
- το **ελάχιστο κεφάλαιο για τη σύστασή της είναι € 5,000** (το ισοδύναμό τους σε Δηνάρια). Το ποσό του βασικού κεφαλαίου πρέπει να διαιρείται ακέραια προς το 100. Τα μερίδια δεν μπορεί να είναι μικρότερο των € 100. Αν το κεφάλαιο της εταιρείας αποτελείται από ρευστό, το 50% πρέπει να πληρωθεί κατά την καταχώρηση στο Μητρώο, ενώ αν η συνεισφορά είναι σε είδος, το ποσό ανέρχεται σε 100%. Οι συμμετοχές των εταίρων δεν είναι απαραίτητο να είναι ισόποσες. Οι συμμετοχές δεν μπορεί να είναι σε εργασία ή υπηρεσίες, ενώ όταν αφορούν ακίνητη ιδιοκτησία ή άλλα μη- χρηματικά δικαιώματα πρέπει να εκτιμηθούν από εγκεκριμένους ορκωτούς λογιστές.
- η **διεύθυνση** της εταιρείας αποτελείται από τη **Συνέλευση των Ιδρυτών (Assembly of the Founders)** και τους **Διευθυντές (Managers)**. Σε περίπτωση που η Ε.Π.Ε. έχει είτε (α) βασικά περιουσιακά στοιχεία άνω των € 100,000 είτε (β) πάνω από 20 ιδρυτές ή (γ) πάνω από 200 εργαζομένους, τότε υποχρεούται να συστήσει **Εποπτικό Συμβούλιο**. Ο διευθυντής της Ε.Π.Ε. μπορεί να μην είναι εταίρος.

Δ. ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

- η **σύστασή** της απαιτεί τη σύνταξη **Ιδρυτικής Πράξης (Statue)** και ακολούθως καταγραφή στο ειδικό Μητρώο (βλ. Παράρτημα 1.2.).
- ο **ελάχιστος αριθμός μετόχων** είναι δύο (2)
- το ελάχιστο **κεφάλαιο** είναι € 50,000 (το ισοδύναμό τους σε Δηνάρια/ DEN) αν η εταιρεία ιδρύεται με δημόσια εγγραφή και € 25,000 αν πρόκειται για ιδιωτική/ άμεση ίδρυση. Στην περίπτωση που κάποια Α.Ε. πρόκειται να ασχοληθεί με τραπεζικές, ασφαλιστικές ή χρηματιστηριακές εργασίες, το

ελάχιστο κεφάλαιο προσδιορίζεται από ξεχωριστό Νόμο. Αποτελείται από τις συνεισφορές των εταίρων σε χρήματα, είδος, δικαιώματα, *όχι όμως εργασία ή υπηρεσίες*. Η αξία των συνεισφορών σε είδος προσδιορίζεται από εγκεκριμένους ανεξάρτητους εκτιμητές και αναφέρεται στο Καταστατικό της εταιρείας. Κατά την ίδρυση της εταιρείας και πριν καταχωρηθεί στο Μητρώο, κάθε εταίρος πρέπει να καταθέσει τουλάχιστον το **1/4** της συνεισφοράς του σε χρήμα ενώ το μέρος της συνεισφοράς σε είδος ή δικαιώματα πρέπει να καταβληθεί **πλήρως (αλλά όχι λιγότερο από €12,500)**. Το υπόλοιπο των χρηματικών εισφορών πρέπει να καταβληθεί σε μια ή περισσότερες δόσεις εντός περιόδου τριών (3) ετών από την εγγραφή στο Μητρώο. Η εταιρεία θεωρείται ότι έχει ιδρυθεί όταν έχει ολοκληρωθεί η διάθεση των μετοχών

- προβλέπονται δύο τύποι **διοίκησης** μιας ανώνυμης εταιρείας : το μοντέλο διοίκησης μόνο από **Διευθυντικό Συμβούλιο (Managing Board)** και το μοντέλο **Διευθυντικό Συμβούλιο- Εποπτικό Συμβούλιο (Supervisory Board)**.

E. ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

- μπορεί να **συσταθεί** από τουλάχιστον πέντε (5) ιδρυτές, εκ των οποίων ο ένας τουλάχιστον πρέπει να είναι ομόρρυθμος εταίρος. Ο αριθμός των ετερόρρυθμων εταίρων δεν μπορεί να είναι μικρότερος των τριών (3). Για τη σύσταση απαιτείται Εταιρική Συμφωνία (Company Agreement) οι δε υπογραφές των ιδρυτών πρέπει να θεωρηθούν από συμβολαιογράφο. Κατόπιν της σύστασης, η εταιρεία καταγράφεται στο Μητρώο (βλ. Παράρτημα)
- το βασικό **κεφάλαιο** της εταιρείας αποτελείται από μετοχές
- οι σχέσεις μεταξύ των εταίρων είναι όμοιες με αυτά που προβλέπονται για τις Ε.Ε., ενώ όλες οι υπόλοιπες δραστηριότητες εφαρμόζονται οι προβλέψεις για τις Ο.Ε. Η **διοίκηση** ασκείται από ομόρρυθμο (-ους) εταίρο (-ους) άμεσα, ή με εκχώρηση των αρμοδιοτήτων σε managers. Για τον έλεγχο της διοίκησης είναι δυνατή η σύσταση Εποπτικού Συμβουλίου, το οποίο αποτελείται μόνο από ετερόρρυθμους εταίρους.

3. Ατομικές Επιχειρήσεις

- ο ατομικός επιχειρηματίας πρέπει να είναι μόνιμος κάτοικος της χώρας είναι πλήρως **υπεύθυνος** για το σύνολο των υποχρεώσεων και των χρεών της επιχείρησης
- υπάρχει υποχρέωση **καταχώρησης** στο Εμπορικό Μητρώο (βλ. Παράρτημα 1.3.)

4. Υποκατάστημα Αλλοδαπής Εταιρείας

- με τον όρο αλλοδαπή εταιρεία νοείται η εταιρεία ή η ατομική επιχείρηση που ιδρύθηκαν με βάση τη νομοθεσία της χώρας της έδρας της
- για την ίδρυση από αλλοδαπό (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) **θυγατρικής** εταιρείας στην Π.Γ.Δ.Μ. προϋποτίθεται ότι η μητρική εταιρεία έχει ήδη

καταγραφεί στα Μητρώα της χώρας καταγωγής για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δύο (2) ετών.

- υπάρχει υποχρέωση **καταχώρησης** στο Μητρώο (βλ. Παράρτημα 1.4.)

5. Γραφείο Αντιπροσωπείας

- για όσους αλλοδαπούς επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν με βάση την εθνική τους νομοθεσία, υπάρχει η δυνατότητα ίδρυσης **γραφείου αντιπροσωπείας**.
- τα γραφεία αντιπροσωπείας δεν διαθέτουν νομική προσωπικότητα και μπορούν να προβούν σε ορισμένες μόνο δραστηριότητες (π.χ. να πραγματοποιήσουν έρευνες αγοράς ή να προπαρασκευάζουν συμβόλαια για εισαγωγές ή εξαγωγές κ.λπ.), χωρίς να μπορούν να προβούν σε εμπορική ή παραγωγική δραστηριότητα στην Π.Γ.Δ.Μ.
- υπάρχει υποχρέωση **καταχώρησης** στο **ειδικό Μητρώο** για τα Ξένα Γραφεία Αντιπροσωπείας (βλ. Παράρτημα 1.5.)

Παράρτημα

1. Καταχώρηση στο Εμπορικό Μητρώο

1.1. Γενικά για τη συμπλήρωση της αίτησης

- γίνεται από εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο της εταιρείας
- υποβάλλεται σε πρωτότυπο, συμπληρωμένο στην τοπική γλώσσα και στο κυριλλικό αλφάβητο
- όλα τα έντυπα της αίτησης υπογράφονται στην πρώτη και πέμπτη (τελευταία) σελίδα, εκτός της καθ' εαυτού αίτησης, και των εντύπων Ε5, Θεωρημένων Υπογραφών και Ανακοίνωσης στο ΦΕΚ (βλ. στο σημείο 1.2.1.)
- τα έξοδα καταχώρησης της αίτησης είναι 1.200 δηνάρια, της Απόφασης Καταχώρησης 2.500 δηνάρια και της Ανακοίνωσης στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης 800 δηνάρια.

1.2. Ίδρυση εταιρείας

1.2.1. Ομόρρυθμη Εταιρεία

Α. Συμπληρώνονται τα ακόλουθα έντυπα:

- **Αίτηση** (έντυπο αρ.3/ **E3**), της οποίας και οι πέντε σελίδες υπογράφονται
- **Απόφαση Καταχώρησης** (έντυπο αρ.4/ **E4**). Το έντυπο είναι κενό ώστε να συμπληρωθεί από το δικαστήριο όταν δοθεί η έγκριση
- **Συμπλήρωμα 1** (έντυπο αρ. 5/ **E5**). Περιέχει στοιχεία για την εταιρεία (ονομασία, διεύθυνση κ.λπ.) και στοιχεία τουλάχιστον ενός ομόρρυθμου εταίρου καθώς και η συντομογραφία “JTD” (Javno Trgovsko Drustvo= Ο.Ε.)
- **Συμπλήρωμα 2** (έντυπο αρ.6/ **E6**). Περιέχει τα στοιχεία όλων των εταίρων, καθώς και πληροφορίες για την συνεισφορά ενός εκάστου, τις ευθύνες κ.ά. Οι χρηματικές συνεισφορές πρέπει να κατατεθούν στον μόνιμο τραπεζικό λογαριασμό (giro account) της εταιρείας.

- **Συμπλήρωμα 3** (έντυπο αρ.7/ **E7**), όπου περιγράφεται η δραστηριότητα της εταιρείας στο εσωτερικό της χώρας.
 - **Συμπλήρωμα 4** (έντυπο αρ.8/ **E8**), όπου περιγράφεται η τυχόν δραστηριότητα της εταιρείας στο εξωτερικό
 - **Συμπλήρωμα 5** (έντυπο αρ.9/ **E9**), όπου περιγράφονται οι υποχρεώσεις έναντι τρίτων
 - **Συμπλήρωμα 6** (έντυπο αρ.10/ **E10**), όπου αναφέρονται οι νόμιμοι εκπρόσωποι της εταιρείας
 - **Συμπλήρωμα 7** (έντυπο αρ.11/ **E11**), όπου αναφέρονται οι νόμιμοι εκπρόσωποι της εταιρείας στις εκτός συνόρων δραστηριότητες
- B. Τα παραπάνω έντυπα συνοδεύονται από:
- Την **Εταιρική Συμφωνία**, με θεωρημένες από συμβολαιογράφο τις υπογραφές των εταίρων
 - **Υπεύθυνη Δήλωση**, θεωρημένη από συμβολαιογράφο, που επιβεβαιώνει τον ορισμό των υπευθύνων διευθυντών
 - **Υπεύθυνη Δήλωση** ότι οι δραστηριότητες της εταιρείας είναι σύμφωνες με το Νόμο
 - **Έντυπο** με τις θεωρημένες υπογραφές των νομίμων εκπροσώπων της εταιρείας
 - Την **Ανακοίνωση** που θα καταχωρηθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης
 - **Απόδειξη** πληρωμής των αναγκαίων τελών (βλ. 1.1.)

1.2.2. Ετερόρρυθμη Εταιρεία

Συμπληρώνονται τα ίδια έντυπα και συνοδεύονται από τα ίδια έγγραφα όπως και για τις Ο.Ε., με τη διαφορά ότι:

- **E5:** πρέπει να περιέχει στοιχεία τουλάχιστον ενός ομόρρυθμου εταίρου καθώς και τη συντομογραφία “KD” (Komadnitno Drustvo= Ε.Ε.). Δεν είναι αναγκαία η καταχώρηση των ονομάτων των ετερόρρυθμων εταίρων.

1.2.3. Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης

Συμπληρώνονται τα ίδια έντυπα και συνοδεύονται από τα ίδια έγγραφα όπως και για τις Ο.Ε., με τη διαφορά ότι:

- **E5:** πρέπει να περιέχει τα στοιχεία είτε όλων των εταίρων, είτε της πλειοψηφίας, είτε τουλάχιστον ενός καθώς και τη συντομογραφία “DOO” (Drustvo so Ogranicensa Odgovornost= Ε.Π.Ε.), και για τις μονοπρόσωπες την συντομογραφία “DOOEL” (Drustvo so Ogranicensa Odgovornost od Edno Lice).
- υποβάλλεται η **Συμφωνία** σύστασης της Ε.Π.Ε. (δεν χρειάζεται θεώρηση από συμβολαιογράφο) ή αντίστοιχα η **Δήλωση** σύστασης της ΕΠΕ, αν είναι μονοπρόσωπη (με θεώρηση από συμβολαιογράφο)
- υποβάλλεται **Βεβαίωση** από την Τράπεζα ότι έχει κατατεθεί το αναγκαίο εταιρικό βασικό κεφάλαιο
- κατατίθεται **αναφορά** από ορκωτό λογιστή για την αξία των μη- χρηματικών περιουσιακών στοιχείων της ΕΠΕ

1.2.4. Ανώνυμη Εταιρεία¹

Συμπληρώνονται τα ίδια έντυπα και συνοδεύονται από τα ίδια έγγραφα όπως και για τις Ο.Ε., με τη διαφορά ότι:

- **E5:** αναφέρεται η ονομασία και η διεύθυνση των κεντρικών γραφείων της εταιρείας. Στην ονομασία προστίθεται η συντομογραφία A.D. (Akcionersko Društvo).
- **E10:** αναφέρονται τα ονόματα των εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων της εταιρείας, με τους αντίστοιχους τίτλους τους
- Υποβάλλεται το **Συμπλήρωμα 18** (έντυπο αρ.22/ **E22**) στο οποίο επισυνάπτεται το **Καταστατικό** της Α.Ε. θεωρημένο από συμβολαιογράφο
- υποβάλλεται η **Ιδρυτική Πράξη** της Α.Ε. καθώς και το **Καταστατικό** της
- τα έγγραφα για την **μεταβίβαση** των μετοχών
- τα **Πρακτικά** της Ιδρυτικής Συνέλευσης της Α.Ε.
- υποβάλλεται **Βεβαίωση** από την Τράπεζα ότι έχει κατατεθεί το αναγκαίο εταιρικό βασικό κεφάλαιο
- κατατίθεται **αναφορά** από ορκωτό λογιστή για την αξία των μη- χρηματικών περιουσιακών στοιχείων της ΕΠΕ

1.2.5. Μετοχική Ετερόρρυθμη Εταιρεία

Συμπληρώνονται τα ίδια έντυπα και συνοδεύονται από τα ίδια έγγραφα όπως και για τις Ο.Ε., με τη διαφορά ότι:

- **E5:** αναφέρονται στοιχεία για την εταιρεία (ονομασία, διεύθυνση κ.λπ.) καθώς και η συντομογραφία “KDA” (Komanditno Društvo so Akcij= M.E.E.)
- κατατίθεται **αναφορά** από ορκωτό λογιστή για την αξία των μη- χρηματικών περιουσιακών στοιχείων της ΕΠΕ

1.2.6. Ίδρυση εταιρείας από αλλοδαπούς (Φυσικά ή Νομικά Πρόσωπα)

Ισχύουν οι ίδιες διατάξεις, όπως και για την ίδρυση εγχώριων εταιρειών και επιπλέον στην ίδια αίτηση υποβάλλεται και κατάλογος με στοιχεία για τους **ιδρυτές** της εταιρείας. Στην περίπτωση που ο ιδρυτής είναι φυσικό πρόσωπο, κατατίθεται μεταφρασμένο φωτοαντίγραφο του **Διαβατηρίου** του, ενώ αν είναι νομικό πρόσωπο, αντίγραφα ή πρωτότυπα της πράξης καταχώρησης της εταιρείας

1.3. Ίδρυση ατομικής επιχείρησης

Για την ίδρυση ατομικής επιχείρησης ο “ατομικός” επιχειρηματίας συμπληρώνει αίτηση με τα ακόλουθα στοιχεία: ονοματεπώνυμο, τόπος κατοικίας, εμπορική ονομασία επιχείρησης, διεύθυνση της επιχείρησης, είδος δραστηριότητας, τηλέφωνο, Fax, E-mail.

¹ Υπάρχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ των δύο τύπων ίδρυσης της Α.Ε. Η διαδικασία για την καταχώρηση Α.Ε. με βάση της “διαδοχική” ίδρυση (με δημόσια πρόσκληση) είναι περισσότερο περίπλοκη, λόγω της ανάγκης διασφάλισης των μετόχων. Εδώ αναφέρονται οι διαδικασίες για την Α.Ε. που προκύπτει από “άμεση” ίδρυση.

1.4. Ίδρυση θυγατρικής εταιρείας / Υποκαταστήματος

Η ίδρυση Υποκαταστήματος γίνεται με έγγραφη αίτηση στο οικείο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, στην οποία περιέχονται:

- ένα Πιστοποιητικό καταχώρησης της μητρικής εταιρείας στα οικεία Μητρώα της χώρας προέλευσης, στο οποίο περιέχονται τα στοιχεία της καταχώρησης
- ένα θεωρημένο Αντίγραφο της Ιδρυτικής Πράξης ή/και του Καταστατικού της μητρικής εταιρείας και Βεβαίωση από τις αρμόδιες αρχές ότι το Καταστατικό της ισχύει ακόμη
- ένα κατάλογο των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένοι να εκπροσωπούν το υποκατάστημα
- την Απόφαση του αρμόδιου οργάνου της επιχείρησης για την ίδρυση του υποκαταστήματος
- θεωρημένο αντίγραφο του εγκεκριμένου Ισολογισμού της επιχείρησης και τη συνοδευτική Αναφορά του Δ.Σ.
- μια περιγραφή των δραστηριοτήτων που θα πραγματοποιούνται από το υποκατάστημα

1.5. Ίδρυση Γραφείου αντιπροσωπείας

Η ίδρυση Γραφείου αντιπροσωπείας γίνεται με έγγραφη αίτηση στο κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργείο της ΠΓΔΜ, στην οποία περιέχονται

- το όνομα της μητρικής εταιρείας
- το όνομα του Γραφείου Αντιπροσωπείας και τον τόπο της έδρας του
- το είδος των εργασιών του Γραφείου
- Πρωτότυπο και Αντίγραφο των εγγράφων καταχώρησης της μητρικής εταιρείας στα οικεία Μητρώα της χώρας προέλευσης, στο οποίο περιέχονται τα στοιχεία της καταχώρησης
- το επιχειρησιακό πλάνο του γραφείου
- Υπεύθυνη Δήλωση του αλλοδαπού ότι θα δραστηριοποιηθεί σύμφωνα με την νομοθεσία περί Γραφείων Αντιπροσωπείας
- την απόφαση που ορίζει τον υπεύθυνο του Γραφείου
- στοιχεία για τους κατοίκους της ΠΓΔΜ που πρόκειται να απασχοληθούν στο Γραφείο
- την έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας αν η δραστηριότητα αφορά χρηματοπιστωτικό ίδρυμα
- την έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών αν πρόκειται για γραφείο αντιπροσωπείας ξένης ασφαλιστικής εταιρείας

2. Ενέργειες μετά την καταχώρηση στο Μητρώο

2.1. Καταγραφή για ταξινόμηση της δραστηριότητας στη Στατιστική Υπηρεσία (συνολικό κόστος: περίπου 1.000 δηνάρια)

2.2. Καταγραφή στα Τελωνειακά Μητρώα (για εταιρείες με δραστηριότητα στο εξωτερικό), (συνολικό κόστος: περίπου 100 δηνάρια)

2.3. Ανοιγμα Λογαριασμού (συνολικό κόστος: περίπου 100-150 δηνάρια)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα ανωτέρω συνάγεται το συμπέρασμα ότι η μορφή εταιρείας που συνήθως προτιμούν οι ξένοι επενδυτές η μορφή της ΕΠΕ για τους κάτωθι λόγους:

- περιορισμένη ευθύνη εταίρων και συνεπώς μειωμένος επιχειρηματικός κίνδυνος
- εύκαμπτος χαρακτήρας μορφής της εταιρείας (ευχερής διαδικασία λήψης αποφάσεων του ΔΣ).

A. ΘΕΣΜΙΚΟ - ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
A. iii. Φορολογία, ΦΠΑ

ΦΟΡΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Υποκείμενο του φόρου
Νομικό πρόσωπο που διεξάγει δραστηριότητα (όπως έχει καταχωρηθεί), έχει έδρα στην πΓΔΜ και πραγματοποιεί κέρδη από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα στη χώρα ή στο εξωτερικό. Φορολογούνται επίσης και τα νομικά πρόσωπα με έδρα εκτός πΓΔΜ, για κέρδη που πραγματοποιούνται μέσω των δραστηριοτήτων τους στο έδαφος της πΓΔΜ.
Φορολογική βάση
Βάση για τον υπολογισμό του φόρου επί των κερδών αποτελεί το κέρδος όπως καθορίζεται στον ισολογισμό. Το κέρδος αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του συνολικού εισοδήματος και των συνολικών δαπανών του φορολογούμενου, όπως καθορίζεται από τους λογιστικούς κανόνες και τα πρότυπα.
Φορολογία
Η φορολογία των εταιρειών έχει καθορισθεί σε 15% επί των κερδών.

ΦΟΡΟΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ

Οι διαδικασίες υπολογισμού, επιβολής και είσπραξης Φ.Π.Α ρυθμίζονται από σχετικό νόμο που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Απριλίου 2000. Ο Φ.Π.Α, ως γενικός καταναλωτικός φόρος, υπολογίζεται και αποδίδεται σε όλες τις φάσεις παραγωγής και εμπορίου, καθώς επίσης και σε ολόκληρο τον κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, με την επιφύλαξη νομικών εξαιρέσεων.

Υποκείμενο του φόρου
Σε ΦΠΑ υπόκειται ο κύκλος εργασιών των αγαθών και των υπηρεσιών, όπως διαμορφώνεται από το φορολογούμενο κατά τη διάρκεια της επιχειρηματικής του δραστηριότητας ή κατά την εισαγωγή προϊόντων.
Φορολογούμενος
Σύμφωνα με το νόμο, φορολογούμενος θεωρείται κάθε άτομο, το οποίο, μόνιμα ή προσωρινά, διενεργεί επιχειρησιακή δραστηριότητα, ανεξάρτητα από τους στόχους και τα αποτελέσματα αυτής της δραστηριότητας.
Φορολογική βάση
Φορολογική βάση για το φόρο προστιθέμενης αξίας θεωρείται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που εισπράττεται, ή που πρέπει να εισπραχθεί για τον κύκλο εργασιών, στον οποίο ο φόρος προστιθέμενης αξίας δεν συμπεριλαμβάνεται. Φορολογική βάση για την εισαγωγή των εμπορευμάτων θεωρείται η αξία των εισαγόμενων αγαθών, που καθορίζεται βάσει των τελωνειακών ρυθμίσεων.

Φορολογία

Ο Φ.Π.Α έχει καθορισθεί σε 18% γενικώς, αλλά εφαρμόζεται και προτιμησιακό ποσοστό 5% στον κύκλο εργασιών και την εισαγωγή ορισμένων εμπορευμάτων και υπηρεσιών.

Φορολογικές απαλλαγές

Απαλλάσσονται καταβολής του ΦΠΑ, χωρίς το δικαίωμα αφαίρεσης προηγούμενου φόρου:

- ο κύκλος εργασιών κτιρίων κατοικίας και διαμερισμάτων, κατά το μέρος κατά το οποίο χρησιμοποιούνται για κατοικία, με εξαίρεση τον πρώτο κύκλο εργασιών εντός της περιόδου πέντε ετών μετά την οικοδόμηση ή την κατασκευή,
- το ενοίκιο των αντικειμένων στις κατοικίες και στα διαμερίσματα, εάν χρησιμοποιούνται για λόγους κατοικίας,
- ο κύκλος εργασιών των τραπεζικών εργασιών και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών,
- οι υπηρεσίες για την ασφάλεια και την ανασφάλιση, συμπεριλαμβανομένων των συνδεδεμένων υπηρεσιών των ασφαλιστικών μεσιτών και των πρακτόρων που συνδέονται με αυτούς,
- τα παιχνίδια λαχειοφόρων αγορών και τα παιχνίδια ψυχαγωγίας
- οι υπηρεσίες των σταθμών ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μετάδοσης, εκτός από τις εμπορικές δραστηριότητες
- η διεθνής μεταφορά των επιβατών, κ.λπ.

Σύμφωνα με το νόμο, απαλλάσσονται καταβολής ΦΠΑ, με το δικαίωμα της αφαίρεσης του προηγούμενου φόρου:

- οι παραδόσεις των αγαθών που μεταφέρονται ή αποστέλλονται στο εξωτερικό από τον φορολογούμενο, τον παραλήπτη των αγαθών ή τρίτο πρόσωπο σε παραγγελία τους, εάν ο παραλήπτης των αγαθών εδρεύει στο εξωτερικό,
- ο κύκλος εργασιών των εμπορευμάτων που μεταφέρονται ή στέλνονται από τη χώρα στις ελεύθερες ζώνες, τις τελωνειακές ζώνες ή σε αποθήκες των τελωνείων,
- η απόδοση των υπηρεσιών από τους μεσίτες και άλλους μεσολαβητές που ενεργούν εκ μέρους και για λογαριασμό άλλου προσώπου,
- ο κύκλος εργασιών του χρυσού και άλλων πολύτιμων μετάλλων προς τις κεντρικές τράπεζες,
- οι διεθνείς αεροπορικές μεταφορές των επιβατών. Πρόκειται για φορολογική απελευθέρωση που ισχύει για αεροπορικές εταιρείες με έδρα στο εξωτερικό, μόνο σε περίπτωση αμοιβαιότητας, κ.λπ.

Απαλλάσσονται καταβολής ΦΠΑ κατά την εισαγωγή τους:

- αγαθά, ο κύκλος εργασιών των οποίων απαλλάσσεται από ΦΠΑ στη χώρα σύμφωνα με τα άρθρα αυτού του νόμου,
- αγαθά που καλύπτονται από το καθεστώς των αγαθών κατά τη μεταφορά,
- αγαθά που εμπίπτουν στο καθεστώς για τα προσωρινά εισαγόμενα αγαθά και τα αγαθά για επανεξαγωγή,
- αγαθά που εισάγονται για λογαριασμό ξένου διπλωματικού ή προξενικού

γραφείου για υπηρεσιακές ανάγκες, ■ αγαθά που εισάγονται από διεθνείς οργανισμούς και τα μέλη τους, υπό όρους που καθορίζονται από διεθνείς συμφωνίες, ■ αγαθά προοριζόμενα για εκθέματα σε εκθέσεις και εμπορικές επιδείξεις, τα οποία θα εξαχθούν στη συνέχεια, κ.λπ.
Εγγραφή για το Φ.Π.Α Σύμφωνα με το άρθρο 51 του νόμου, όλοι οι φορολογούμενοι που έχουν διενεργήσει συνολικό κύκλο εργασιών 1.300.000,00 Denars στο προηγούμενο ημερολογιακό έτος, ή που προβλέπουν κύκλο εργασιών υψηλότερο από 1.300.000,00 Denars είναι υποχρεωμένοι να καταχωρηθούν ως φορολογούμενοι Φ.Π.Α. Σύμφωνα με το άρθρο 51, παρ. 3 τα πρόσωπα-κάτοικοι πΓΔΜ τα οποία δεν υποχρεούνται να καταχωρηθούν ως πληρωτές Φ.Π.Α, δεν είναι υποχρεωμένα να δηλώσουν Φ.Π.Α για τον κύκλο εργασιών των αγαθών και των υπηρεσιών που διενήργησαν και επομένως δεν υποχρεούνται να δηλώσουν Φ.Π.Α σε τιμολόγια χωριστά. Εντούτοις, το άρθρο 51 παρ. 4 του νόμου προβλέπει τη δυνατότητα της εθελούσιας εγγραφής τους ως πληρωτές Φ.Π.Α. Σύμφωνα με την παρ. 7, οι εγγεγραμμένοι φορολογούμενοι παραμένουν φορολογούμενοι Φ.Π.Α για τα 5 επόμενα έτη, ανεξάρτητα από το συνολικό κύκλο εργασιών που θα πραγματοποιήσουν.
Φορολογική περίοδος και περίοδος υπολογισμού Ο ΦΠΑ καταβάλλεται κατά τη διάρκεια του έτους ως προκαταβολή, και μετά από τη λήξη της ετήσιας φορολογικής περιόδου, όταν καθορισθεί τελικά ο φόρος για την πληρωμή. Η φορολογική περίοδος προσδιορίζεται σε ένα ημερολογιακό έτος. Εάν ο φορολογούμενος διενήργησε τις επαγγελματικές του δραστηριότητες σε τμήμα του ημερολογιακού έτους, μόνον εκείνη η περίοδος θα υπολογισθεί ως φορολογική περίοδος. Περίοδος υπολογισμού και καταβολής των προκαταβολών θεωρείται ένας ημερολογιακός μήνας.

A. ΘΕΣΜΙΚΟ - ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**A. iv. Ζώνες ελεύθερου εμπορίου****ΖΩΝΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ**

Η ελεύθερη οικονομική ζώνη Bunrdzic (ZEE) αποτελεί άριστη ευκαιρία επένδυσης. Στον ιδρυτή χορηγείται από την κυβέρνηση δικαίωμα μίσθωσης διάρκειας 50 ετών, με αρμοδιότητα την ανάπτυξη της ZEE, σύμφωνα με συγκεκριμένο σχέδιο επένδυσης. Στον ιδρυτή και τους χρήστες της ZEE παραχωρούνται φορολογικές και τελωνειακές ελαφρύνσεις. Μόλις χορηγηθεί η μίσθωση, ο ιδρυτής είναι αρμόδιος για την εμπορική προώθηση της περιοχής στους δυνητικούς χρήστες.

Ο ιδρυτής θα επωφεληθεί από την απόδοση από μελλοντικές επενδύσεις με διάφορους τρόπους:

- επίγειο μίσθωμα από τις επιχειρήσεις που κατασκευάζουν και χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις τους ως χρήστες της ZEE,
- επίγειο μίσθωμα από τις επιχειρήσεις που κατασκευάζουν και ενοικιάζουν κτήρια στους χρήστες της ZEE,
- μίσθωμα του εδάφους και των κτηρίων στις επιχειρήσεις που θέλουν να χρησιμοποιήσουν τις εγκαταστάσεις που κατασκευάζονται από τον ιδρυτή της ZEE,
- υπηρεσίες που χρεώνονται σε όλους τους χρήστες.

Ο ιδρυτής διατηρεί την ελευθερία επιβολής των μισθωμάτων στους χρήστες της ZEE. Ο ιδρυτής είναι αρμόδιος για την ανάπτυξη και την εσωτερική υποδομή της περιοχής και η κυβέρνηση θα εξασφαλίσει τη διάθεση του συνόλου των αναγκαίων υπηρεσιών στη συγκεκριμένη περιοχή. Οι δαπάνες ανάπτυξης της υποδομής της συγκεκριμένης περιοχής εκτιμώνται περίπου σε €9 εκατομμύρια. Ο υπολογισμός του προγράμματος ανάπτυξης των υποδομών και του απαραίτητου χρόνου υλοποίησής τους γίνεται βάσει του βαθμού κατοχής της περιοχής κατά τη διάρκεια της περιόδου της μίσθωσης. Ο ιδρυτής αναμένεται καταβάλει ένα ετήσιο μίσθωμα στη Διεύθυνση των Ελεύθερων Οικονομικών Ζωνών, ποσό το οποίο αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ της διεύθυνσης και του ιδρυτή.

ΕΠΙΤΡΕΠΟΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΖΕΕ

Επιτρεπόμενες δραστηριότητες
1. Παραγωγή αγαθών και των υπηρεσιών προοριζόμενων για εξαγωγή 2. Διεθνές εμπόριο 3. Τραπεζικές και λοιπές χρηματοοικονομικές υπηρεσίες 4. Ασφαλίσεις και αντασφαλίσεις 5. Κατασκευή 6. Αποθήκευση 7. Λιανικές δραστηριότητες που απευθύνονται στους χρήστες της ΖΕΕ

Απαγορευμένες δραστηριότητες
1. Δραστηριότητες βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργίας 2. Εμπορικές συναλλαγές επικίνδυνων υλικών ή αποβλήτων 3. Φάρμακα, χημικές ουσίες και βιολογικά υλικά, χημικά και βιοχημικά παράγωγα 4. Όπλα, πυρομαχικά και εκρηκτικές ύλες, εκτός από τις εμπορικές εκρηκτικές ύλες 5. Προϊόντα και υπηρεσίες που δεν συμμορφώνονται με το νόμο της πΓΔΜ ή/και τις διεθνείς συμφωνίες στις οποίες συμμετέχει η πΓΔΜ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ ΣΕ ΖΕΕ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ		
Είδος φόρου	Κανονικό ποσοστό σε πΓΔΜ	Ποσοστό εφαρμόσιμο στον ιδρυτή και στους χρήστες της ΖΕΕ
ΦΠΑ	18%	0%
ΦΟΡΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	5% - 62%	0%
ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ	15%	0% για 10 έτη
ΦΟΡΟΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	Εως 1%	0% για 10 έτη

ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ		
Προϊόντα	Κανονικό ποσοστό σε πΓΔΜ	Ποσοστό εφαρμόσιμο στον ιδρυτή και στους χρήστες της ΖΕΕ
Πρώτες ύλες	Εως και 15%	0%
Εξοπλισμός	5% - 20%	0%
Καταναλωτικά αγαθά	15%- 30%	0%
Γεωργικά προϊόντα, τρόφιμα	25%-60%	0%

Οι ξένοι επενδυτές μπορούν να επενδύσουν σε επιχειρήσεις που λειτουργούν σε ΖΕΕ, έχουν το δικαίωμα να ιδρύσουν κάθε νομικής μορφής επιχείρηση, με τον ίδιο τρόπο και στα πλαίσια της ίδιας νομοθεσίας όπως ορίζεται για τις επιχειρήσεις που λειτουργούν στη ΖΕΕ.

A. ΘΕΣΜΙΚΟ - ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- A. v. Κανόνες-πιστοποιητικά εισαγωγής
- A. vi. Κανόνες-πιστοποιητικά μεταφοράς και κυκλοφορίας οχημάτων
- A. vii. Κανόνες-πιστοποιητικά σήμανσης, συσκευασίας
- A. viii. Κανόνες-πιστοποιητικά ποιότητας, υγιεινής ,ασφάλειας

Εισαγωγικό και δασμολογικό καθεστώς Π.Γ.Δ.Μ.**A. Γενικό καθεστώς εισαγωγών**

- Ο Νόμος που ρυθμίζει το Εξωτερικό Εμπόριο της ΠΓΔΜ, είναι ο «Νόμος Εξωτερικού Εμπορίου» όπως τροποποιήθηκε το 1997.
- Οι εισαγωγές είναι γενικά ελεύθερες σε ποσοστό περίπου 90% των προϊόντων.
- Η Κυβέρνηση όμως διατηρεί το δικαίωμα όταν το κρίνει σκόπιμο, να θέτει:
 1. περιορισμούς (quotas) στην ποσότητα ή την αξία των εισαγόμενων προϊόντων (κυρίως προϊόντα που παράγονται στην χώρα και γεωργικά) ή / και
 2. να ζητά την έκδοση ειδικής άδειας από το Υπουργείο Εξωτερικών ή άλλα αρμόδια Υπουργεία για την εισαγωγή ορισμένων ειδών.
- Ειδικά για τα τρόφιμα και τα αγροτικά προϊόντα επιβάλλεται ένα επιπλέον τέλος που ονομάζεται prelevman.
- Ο μέσος όρος δασμολογικής προστασίας είναι 15% (1997) και ο σταθμισμένος δασμός 6,5%. Η διασπορά των δασμολογικών συντελεστών ανά προϊόν και κατηγορία έχει μειωθεί.

B. Επιβαρύνσεις κατά την εισαγωγή του προϊόντος στην ΠΓΔΜ

Οι οικονομικές επιβαρύνσεις που επιβάλλονται κατά την εισαγωγή είναι οι ακόλουθες:

1. Δασμός:

- Δασμό πληρώνουν όλα τα προϊόντα με βάση τη δασμολογική τους κλάση.
- Δασμούς δεν πληρώνουν τα προϊόντα προέλευσης των άλλων πρώην Γιουγκοσλαβικών Δημοκρατιών, στη βάση ειδικών Συμφωνιών Ελευθέρου Εμπορίου.

- Για την κωδικοποίηση των προϊόντων χρησιμοποιείται το εναρμονισμένο σύστημα.
- Ο Νέος Τελωνειακός Κώδικας (σε ισχύ από 01.04.2000), προβλέπει περιπτώσεις εισαγωγών όπου το εμπόρευμα απαλλάσσεται μερικώς ή ολικώς από δασμούς ή δικαιούται επιστροφή των δασμών που έχουν καταβληθεί. Ειδικότερα:
 - Ο εξοπλισμός και τα ανταλλακτικά που εισέρχονται στη χώρα προκειμένου να χρησιμοποιηθούν σε ξένη επένδυση, απαλλάσσονται από δασμούς (αρθρ. 183)
 - Εμπόρευμα που εισάγεται προσωρινά στη χώρα για κατεργασία, απαλλάσσεται εφόσον το τελικό προϊόν ή το ίδιο το εισαχθέν εμπόρευμα, επανεξάγεται στην καθορισμένη προθεσμία (αρθρ. 97).
 - Επιστροφή δασμού (draw back system) δικαιούται κάθε εμπόρευμα (πλην αυτών που υπόκεινται σε quotas ή προτιμησιακές διατάξεις) εφόσον το τελικό προϊόν εξάγεται, αρκεί να ζητηθεί στην ίδια τη διασάφηση εισαγωγής και να αποδεικνύεται (αρθρ. 107)
 - Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να εξάγει το προσωρινά εισαχθέν εμπόρευμα, για περαιτέρω επεξεργασία και τα προϊόντα που θα προκύψουν να τα επανεισάγει και να τα θέσει στο εμπόριο με μερική ή ολική απαλλαγή από καταβολή δασμών. (αρθρ.119)
 - Εμπόρευμα που εισάγεται προσωρινά στην π.Γ.Δ.Μ. έχει δικαίωμα μερικής ή ολικής απαλλαγής από δασμούς όταν δεν χρησιμοποιείται στην παραγωγική διαδικασία η δεν διατίθεται στην αγορά (πχ. συμμετοχή σε Εκθέσεις) (αρθρ.113)

2. Ειδικό τέλος τελωνείου (evidencia)

- Στο ποσοστό του δασμού προστίθεται επιπλέον 1% που λέγεται evidencia και το οποίο είναι ίδιο για όλα τα προϊόντα.
- Τα προϊόντα από τις άλλες Πρώην Γιουγκοσλαβικές Δημοκρατίες, τα οποία απαλλάσσονται από τους δασμούς, καταβάλουν μόνο το συγκεκριμένο αυτό ειδικό τέλος.

3. Ειδικό τέλος για αγροτικά προϊόντα & τρόφιμα (prelevman)

- Τα αγροτικά προϊόντα και τα τρόφιμα εκτός από το δασμό και το τέλος τελωνείου, επιβαρύνονται επίσης με ένα επιπλέον ειδικό τέλος που ονομάζεται prelevman και εκφράζεται συνήθως σε Δηνάρια ανά μονάδα προϊόντος (κιλό, λίτρο).

Γ. Φόροι για την διάθεση του προϊόντος στον αγοραστή

1. Φ.Π.Α.

Από την 1^η Απριλίου άρχισε να εφαρμόζεται ο Φ.Π.Α. Ειδικότερα ισχύουν τα εξής:

- Γενικά φόρος 18% για όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες
- Ειδική ρύθμιση 5% προβλέπεται όμως για τα εξής:
 1. Είδη ανθρώπινης διατροφής και ζωοτροφές

2. Βασικά αγροτικά προϊόντα (γεωργίας, ιχθυοτροφίας και μελισσοκομικής)
 3. Νερό
 4. Ηλεκτρική ενέργεια, κάρβουνο, καυσόξυλα, μαζούτ, φυσικό αέριο, θέρμανση
 5. Φάρμακα και ορθοπεδικά μέσα και όργανα
 6. Καθαριστικά, σαπούνι, οδοντόπαστες, σαμπουάν κ.α.
 7. Εκδόσεις
 8. Μεταφορά προσώπων
 9. Υπηρεσίες δικηγορικές, συμβολαιογραφικές, λογιστικές
 10. Υπηρεσίες διατήρησης της δημόσιας καθαριότητας
- **Απαλλαγή από ΦΠΑ:**
 1. Αγοραπωλησίες κατοικιών (εκτός πρώτη πώληση κατοικίας σε νεόκτιστο κτίριο)
 2. Ενοικίαση χώρων για κατοικία
 3. Υπηρεσίες ταχυδρομικές, τραπεζικές, χρηματοοικονομικές, ασφάλισης και αντασφάλισης
 4. Εμπόριο υπηρεσιών στους τομείς πολιτισμού & κοινωνικής μέριμνας και προστασίας
 5. Υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης
 6. Διεθνείς μεταφορές επιβατών

2. Φόρος πολυτελείας (akciza)

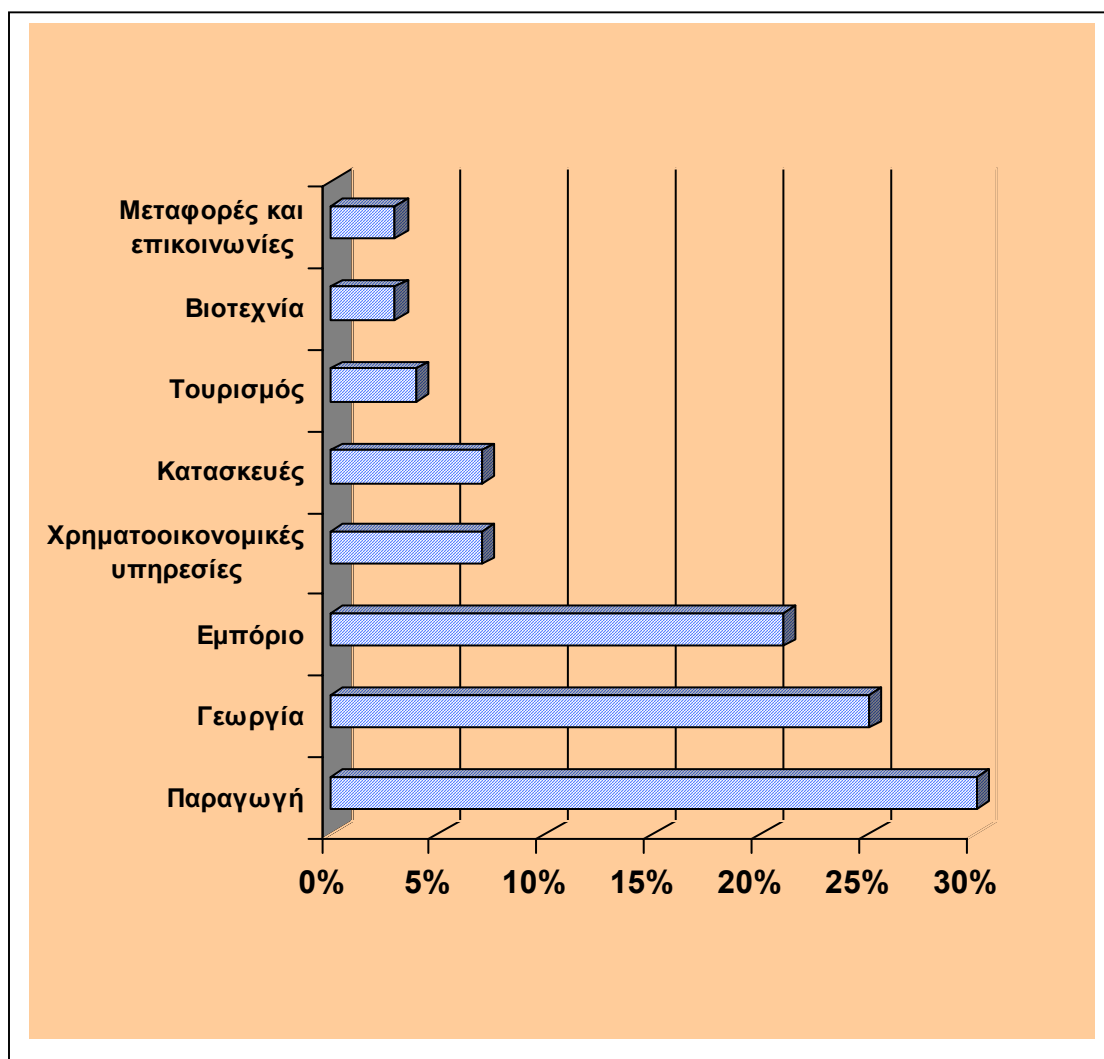
Για τις ακόλουθες κατηγορίες προϊόντων προβλέπεται και πληρωμή ειδικού φόρου πολυτελείας (akciza) ο οποίος ρυθμίζεται στη βάση κάποιων χαρακτηριστικών του προϊόντος:

- Προϊόντα πετρελαίου (βενζίνη, ντίζελ κ.α.)
- Προϊόντα καπνού (τσιγάρα, υποκατάστατα καπνού κ.α.)
- Οινοπνευματώδη ποτά, μπύρα
- Καφές
- Αυτοκίνητα
- Κοσμήματα και άλλα σχετικά είδη πολυτελείας

Α. ΘΕΣΜΙΚΟ - ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**Α. ix. Νομικό πλαίσιο ιδιωτικοποιήσεων - αποκρατικοποιήσεων**

Η πολιτική ιδιωτικοποιήσεων ξεκίνησε αμέσως μετά την ίδρυση του κράτους της πΓΔΜ, με την υιοθέτηση νομοθεσίας περί ιδιωτικοποίησης και σύστασης αρμόδιου φορέα (Agency of privatization). Η διαδικασία υπήρξε επίπονη και μακροχρόνια με προβλήματα (υπερχρεωμένες επιχειρήσεις με μεγάλο αριθμό απασχολουμένων). Στα τέλη Μαΐου 2003, ιδιωτικοποιήθηκαν 1.690 επιχειρήσεις (με 229.622 υπαλλήλους) από τις οποίες 1.097 μικρές και 329 μεσαίες. Επίσης 84 επιχειρήσεις βρίσκονται σε στάδιο ρευστοποίησης. Στόχος της κυβέρνησης είναι η ολοκλήρωση της διαδικασίας ιδιωτικοποιήσεων έως τα τέλη του 2004.

Στο 3. Δ. παράρτημα, αναφέρεται η σχετική νομοθεσία.

Α. ΘΕΣΜΙΚΟ - ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Α. χ. Προστασία βιομηχανικής - πνευματικής ιδιοκτησίας

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

1. Γενικά

Η π.Γ.Δ.Μ. έχει προχωρήσει, μετά την ανεξαρτησία της, στην δημιουργία ενός νέου νομικού πλαισίου για την προστασία της πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

Ο Νόμος για την προστασία της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Ιούλιος 1993, Εφημερίδα της Κυβέρνησης αρ.42/93) ρυθμίζει τους τρόπους απόκτησης και προστασίας αυτών των δικαιωμάτων. Ειδικότερα θεσπίζονται και προστατεύονται δικαιώματα (άρθρα 1 και 2) για:

- **Ευρεσιτεχνίες**, για την προστασία των *εφευρέσεων*
- **Μοντέλα**, για νέες *μορφές* προϊόντων και **σχέδια** για νέους *σχεδιασμούς*
- **Σήματα**, για προσφορά προϊόντων και υπηρεσιών και
- **Ονομασίες Προέλευσης**, για την προστασία των *γεωγραφικών* προσδιορισμών στα προϊόντα.

Αρμόδιος Οργανισμός για την απόκτηση και προστασία των δικαιωμάτων αυτών είναι το **Γραφείο Προστασίας Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας**, το οποίο υπάγεται στο **Υπουργείο Ανάπτυξης** (άρθρο 7). Η προστασία των δικαιωμάτων αυτών παρέχεται κατόπιν υποβολής σχετικής **αιτήσεως** στο αρμόδιο Γραφείο (άρθρο 8).

Τα εν λόγω δικαιώματα μπορούν να τύχουν προστασίας στην π.Γ.Δ.Μ. και με **αίτηση που υποβάλλεται στο εξωτερικό**, αν αυτό προβλέπεται από τις Διεθνείς Συμφωνίες στις οποίες είναι μέρος η π.Γ.Δ.Μ. (άρθρο 8.2). Επιπλέον, αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα τυγχάνουν **εθνικής μεταχείρισης**, αν αυτό προβλέπεται από τις Διεθνείς Συμφωνίες στις οποίες είναι μέρος η π.Γ.Δ.Μ. ή από την αρχή της αμοιβαιότητας (άρθρο 9.1).

Ιδιαίτερης σημασίας θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί και η αίτηση ένταξης στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (Π.Ο.Ε.- World Trade Organization/ WTO) στα πλαίσια του οποίου προστατεύονται τα σχετιζόμενα με το εμπόριο δικαιώματα πνευματικής Ιδιοκτησίας (Trade- Related Intellectual Property Rights/ TRIPs) και ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τις Ονομασίες Προέλευσης .

2. Διεθνείς Συμβάσεις- Νομοθεσία

Η π.Γ.Δ.Μ. έχει επικυρώσει τις εξής σχετικές με τη βιομηχανική ιδιοκτησία διεθνείς συμβάσεις:

- Στα πλαίσια του **Παγκόσμιου Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (WIPO)**
 1. Σύμβαση για την ίδρυση του WIPO (World Intellectual Property Organization, Παγκόσμιος Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας)
 2. Συμφωνία της Χάγης για τη Διεθνή Κατάθεση Βιομηχανικών Σημάτων. Πράξη της Χάγης και Συνοδευτική πράξη της Στοκχόλμης.
 3. Συμφωνία των Παρισίων για την Προστασία της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας.
 4. Συμφωνία της Μαδρίτης σχετικά με τη Διεθνή Καταχώρηση των Σημάτων
 5. Συμφωνία της Νίκαιας σχετικά με τη Διεθνή Κατάταξη των Προϊόντων και Υπηρεσιών για τους σκοπούς της Καταχώρησης Σημάτων
 6. Συμφωνία του Λοκάρνο για την Διεθνή Καταχώρηση των Βιομηχανικών Σημάτων.
 7. Σύμβαση της Βέρνης για την προστασία των Λογοτεχνικών και Καλλιτεχνικών Έργων.
 8. Διεθνής Σύμβαση για την προστασία των Καλλιτεχνών, Παραγωγών Φωτογραφημάτων και Οργανισμών Αναμεταδόσεων
 9. Σύμβαση για την Προστασία των Φωτογραφημάτων από την Παράνομη Αναπαραγωγή
- Στα πλαίσια του **Διεθνούς Ένωσης Συνεργασίας για τις Ευρεσιτεχνίες (International Patent Cooperation Treaty)**
 1. Συμφωνία για την Συνεργασία στις Ευρεσιτεχνίες
 - Στα πλαίσια του **Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ευρεσιτεχνιών (European Patent Organization)**
 1. Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα των Ευρεσιτεχνιών.

3. Τύποι δικαιωμάτων

3.1. Ευρεσιτεχνίες

Μια **εφεύρεση** που αντιπροσωπεύει μια νέα τεχνική επίλυσης συγκεκριμένων προβλημάτων, είναι προϊόν δημιουργικής εργασίας, είναι τεχνικά βιώσιμη και μπορεί να εφαρμοσθεί σε βιομηχανική ή άλλη δραστηριότητα, προστατεύεται από δικαίωμα **ευρεσιτεχνίας** (άρθρο 13.1). Μια εφεύρεση θα θεωρείται νέα αν πριν την υποβολή της αίτησης δεν έχει δημόσια γνωστοποιηθεί η ύπαρξή της και αν είναι ουσιαστικά διαφορετική από τις υπάρχουσες (άρθρο 14). Το δικαίωμα δεν αφορά χειρουργικές και διαγνωστικές διαδικασίες.

3.2. Μοντέλα και Σχέδια

Μια νέα **εξωτερική μορφή** βιομηχανικού ή βιοτεχνικού προϊόντος θα προστατεύεται από δικαίωμα **μοντέλου**. Ένας νέος **σχεδιασμός** που μπορεί να εφαρμοσθεί για ένα προϊόν, θα προστατεύεται από δικαίωμα **σχεδίου**. Τα δικαιώματα αυτά δεν περιλαμβάνουν φωτογραφίες και χαρτογραφίες καθώς και τεχνικά πλάνα (άρθρο 18). Μια εξωτερική μορφή ή σχεδιασμός θα θεωρούνται νέα αν πριν την υποβολή της αίτησης δεν έχει δημόσια γνωστοποιηθεί η ύπαρξή της και αν είναι ουσιαστικά διαφορετική από τις υπάρχουσες (άρθρο 19). Προστασίας δεν μπορούν να τύχουν, μεταξύ άλλων, μορφές και σχέδια που περιέχουν θυρεούς, εμβλήματα, ονόματα ή και συντομογραφίες κρατών και διεθνών οργανισμών (άρθρο 20.1.2).

3.3. Σήματα

Ένα σήμα που χρησιμοποιείται για τη διαφοροποίηση μεταξύ προϊόντων ή υπηρεσιών ομοίου ή παρομοίου τύπου, θα προστατεύεται από δικαίωμα **σήματος** (άρθρο 21). Η διαφοροποίηση μπορεί να επιτυγχάνεται με χρήση εικόνας, ζωγραφικής, λέξεων, εκφράσεων και συνδυασμών αυτών (άρθρα 22 και 24). Προστασία δεν μπορεί παρασχεθεί, μεταξύ άλλων, και στις περιπτώσεις όπου το σήμα είναι παρόμοιο με ήδη προστατευόμενο, αν αυτή η ομοιότητα μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση (άρθρο 23.8). Εντούτοις, προβλέπεται δυνατότητα χρήσης παρόμοιων σημάτων αν αυτά δεν έχουν αποκτηθεί με «ανάρμοστο τρόπο» (άρθρο 25.1). Ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να ζητήσει προστασία ενός σήματος για χρήση σε διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες, ή την προστασία διαφορετικών σημάτων για ένα τύπο προϊόντος ή υπηρεσίας.

3.4. Ονομασίες Προέλευσης

Η **Ονομασία Προέλευσης** προστατεύει τη **γεωγραφική ονομασία** ενός προϊόντος, στο μέτρο που τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του καθορίζονται ουσιαστικά από τη γεωγραφική περιοχή όπου παράγεται και αυτά τα χαρακτηριστικά αφορούν φυσικά μέσα, την επίδραση του περιβάλλοντος ή του εδάφους ή τον παραδοσιακό τρόπο παραγωγής του προϊόντος (άρθρο 28.1). Η Ονομασία Προέλευσης επίσης θα προστατεύει ονομασίες προϊόντων οι οποίες, λόγω εκτεταμένης και μακροχρόνιας χρήσης στο εμπόριο έχει γενικά γίνει αποδεκτό ότι το προϊόν προέρχεται από από συγκεκριμένη περιοχή (άρθρο 28.2). Η πρόβλεψη αυτή αφορά μόνο συγκεκριμένο προϊόν και όχι είδος προϊόντων (άρθρο 29).

Το αρμόδιο Γραφείο Προστασίας Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας αναγνωρίζει δικαίωμα προστασίας Ονομασίας Προέλευσης όταν αυτή περιέχει τη γεωγραφική ονομασία που προστατεύεται, τα προϊόντα που θα προσδιοριστούν με την ονομασία αυτή, την περιοχή απ' όπου προέρχεται το προϊόν και τα χαρακτηριστικά που ένα προϊόν πρέπει να διαθέτει ώστε να φέρει σήμα που αναφέρει την ονομασία προέλευσης (άρθρο 31). Η σχετική νομοθεσία απαγορεύει τη χρήση παραπλανητικών όρων όπως «τύπου», «με τη μέθοδο» κ.λπ. (άρθρο 34).

4. Περιεχόμενο Δικαιωμάτων

Οι κάτοχοι δικαιωμάτων **ευρεσιτεχνίας, προτύπου και σχεδίου** διαθέτουν (άρθρο 35):

1. **Αποκλειστικό δικαίωμα** χρήσης του εν λόγω δικαιώματος στην **παραγωγή** προϊόντων.
2. **Αποκλειστικό δικαίωμα** να διαθέτουν στην αγορά προϊόντα που παράγονται σύμφωνα με την εφεύρεση, σχεδιασμό κ.λπ. που προστατεύεται.
3. **Δικαίωμα διαχείρισης** των παραπάνω δικαιωμάτων
4. **Δικαίωμα απαγόρευσης της χρήσης** στην παραγωγή ή στην αγορά των εφευρέσεων κ.λπ. που προστατεύονται

Στην περίπτωση που κάποιο δικαίωμα **ευρεσιτεχνίας** παραχωρείται για εφεύρεση που αφορά **διαδικασία**, τότε η προστασία που παρέχεται επεκτείνεται και στα **προϊόντα** που προέρχονται από τη διαδικασία αυτή (άρθρο 36).

Ο κάτοχος δικαιώματος **σήματος** υποχρεούται να κάνει **χρήση** του σήματος αυτού. Το δικαίωμά του είναι **αποκλειστικό** και περιλαμβάνει τη χρήση του σήματος σε συσκευασίες, καταλόγους, διαφημιστικά έντυπα, οδηγίες, έγγραφα αλληλογραφίας, τιμολόγια κ.λπ (άρθρο 37).

Ο κάτοχος δικαιώματος χρήσης **ονομασίας προέλευσης** θα έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί αυτή την ονομασία στην αγορά για προϊόντα τα οποία αναφέρονται στην ονομασία αυτή (άρθρο 38).

Τα παραπάνω δικαιώματα **ευρεσιτεχνίας, προτύπου ή σχεδίου και σήματος** (άρθρα 35 και 37) **προστατεύονται** προσωρινά μεν από την ημέρα κατάθεσης της **αίτησης** στο αρμόδιο Γραφείο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας και πλήρως από την ημέρα της καταχώρησής τους στο ανάλογο **Μητρώο** (Μητρώο Ευρεσιτεχνιών, Μητρώο Προτύπων-Σχεδίων, Μητρώο Σημάτων). Η **προστασία ονομασίας προέλευσης** αρχίζει από την ημέρα καταχώρησης του χρήστη στο σχετικό Μητρώο Ονομασιών Προέλευσης και εκτείνεται για περίοδο **πέντε ετών**, περίοδος η οποία μπορεί να επεκταθεί σε απεριόριστο αριθμό συνεχών πενταετών περιόδων με απλή αίτηση του χρήστη. (άρθρο 39).

Το δικαίωμα ευρεσιτεχνίας προστατεύεται για περίοδο **είκοσι ετών**, το δικαίωμα προτύπου και σχεδίου για περίοδο **δέκα** ετών. Η προστασία των δικαιωμάτων ονομασίας προέλευσης είναι **απεριόριστη** (άρθρο 40).

5. Διαδικασίες για απόκτηση των Δικαιωμάτων

Η διαδικασία για αναγνώριση των δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας, προτύπου ή σχεδίου, σήματος και ονομασίας προέλευσης αρχίζει με την κατάθεση σχετικής **αίτησης** στο Γραφείο Προστασίας Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (άρθρα 8 και 46). Η ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης καθορίζει και το δικαίωμα **προτεραιότητας** του αιτούντος έναντι όλων των επομένων τυχόν αιτούντων (άρθρο 47).

Σε ότι αφορά τους **πολίτες τρίτων χωρών**, μελών της Διεθνούς Ένωσης για την Προστασία της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, οι οποίοι έχουν καταθέσει αίτηση σε Γραφείο ενός από τα κράτη μέλη της Ένωσης, θα έχουν δικαίωμα προτεραιότητας στην π.Γ.Δ.Μ. από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης και για περίοδο 12 μηνών, προκειμένου για πατέντα, και 6 μηνών προκειμένου για μοντέλο, σχέδιο ή σήμα.

Στο νόμο προσδιορίζεται επίσης επακριβώς το *περιεχόμενο* των αιτήσεων για κάθε τύπο δικαιώματος (άρθρα 53- 62). Το δικαίωμα ευρεσιτεχνίας, προτύπου ή σχεδίου και σήματος παραχωρείται στον **πρώτο** που κατάθεσε σχετική αίτηση (άρθρο 63) ο οποίος λαμβάνει σχετικό πιστοποιητικό (άρθρο 68). Το δικαίωμα καταχωρείται στο σχετικό **Μητρώο** (άρθρο 68).

Λόγω της ιδιομορφίας του, η διαδικασία απόκτησης δικαιώματος ευρεσιτεχνίας υπόκειται σε *επιπλέον ειδικές ρυθμίσεις* (άρθρα 70- 87).

Ο Νόμος προβλέπει επίσης την παύση των δικαιωμάτων αυτών στην περίπτωση που δεν τυγχάνουν χρήσης (άρθρα 88-90) καθώς και τις προϋποθέσεις ακύρωσης μιας απόφασης για την παραχώρηση δικαιώματος (άρθρα 91- 93).

6. Νομική Προστασία

Άτομα που παραβιάζουν δικαιώματα καταχωρημένων ευρεσιτεχνιών, προτύπων, σχεδίων και σημάτων και χρησιμοποιούν παράνομα την ονομασία προέλευσης σε προϊόντα, θεωρούνται υπεύθυνα για τη **ζημία** που προκαλείται. Το άτομο του οποίου τα δικαιώματα έχουν παραβιασθεί δύναται να ζητήσει, πέραν της **αποζημίωσης** και την **απαγόρευση** συνέχισης της παράνομης δραστηριότητας (άρθρο 94).

Ως **καταπάτηση** δικαιώματος θεωρείται, όχι μονον η παράνομη και χωρίς έγκριση χρήση αλλά και η *απομίμηση* ευρεσιτεχνίας, προτύπου, σχεδίου, σήματος και ονομασίας προέλευσης. Απομίμηση θεωρείται ότι υφίσταται όταν ο μέσος αγοραστής του προϊόντος αντιλαμβάνεται τη διαφορά μόνο στην περίπτωση που εφιστήσει ιδιαίτερη προσοχή στο προϊόν (άρθρο 95).

Ο Νόμος δίνει επίσης τη δυνατότητα σε ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο **να αμφισβητήσει νομικά** την απόδοση ενός δικαιώματος ευρεσιτεχνίας, προτύπου, σχεδίου ή σήματος **σε τρίτο**. Η πρόβλεψη είναι ιδιαίτερης σημασίας για την περίπτωση των **σημάτων**, όπου ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να αμφισβητήσει την απόδοση του δικαιώματος σήματος σε τρίτον και να διεκδικήσει την απόκτησή του, αν υποστηρίξει ότι πρόκειται για σήμα το οποίο είναι όμοιο ή παρόμοιο με το σήμα που ήδη χρησιμοποιούσε και το οποίο ήταν ήδη γνωστό ως σήμα των προϊόντων του πριν από την απόδοση του δικαιώματος στον κάτοχο (άρθρα 100 & 101).

Ο κάτοχος δικαιώματος ευρεσιτεχνίας, προτύπου, σχεδίου ή σήματος δύναται να **μεταβιβάσει** το δικαίωμα σε τρίτο φυσικό ή νομικό πρόσωπο (άρθρο 107).

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

- ◇ Στην π.Γ.Δ.Μ. ισχύουν διεθνείς συμβάσεις και ειδική νομοθεσία για την προστασία των πνευματικών και συναφών Δικαιωμάτων και την προστασία των τοπογραφιών ολοκληρωμένων κυκλωμάτων
- ◇ η προστασία του copyright παρέχεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής ενός δημιουργού και εκτείνεται 70 χρόνια πέραν του θανάτου του
- ◇ τα δικαιώματα των καλλιτεχνών και των κινηματογραφικών, θεατρικών και ραδιοτηλεοπτικών παραγωγών προστατεύονται για περίοδο **50 ετών**
- ◇ οι εκδότες προστατεύονται για περίοδο **25 ετών**
- ◇ ο θιγόμενος μπορεί να διεκδικήσει δικαστικά την αποζημίωσή του προσαυξημένη κατά 200%, καθώς και τη λήψη προσωρινών μέτρων
- ◇ η προστασία των τοπογραφιών ολοκληρωμένων κυκλωμάτων διαρκεί 10 χρόνια, αφορά την αποκλειστική εμπορική εκμετάλλευσή τους και το δικαίωμα παροχής άδειας ή απαγόρευσης της αναπαραγωγή της τοπογραφίας
- ◇ Αρμόδιες αρχές είναι το Γραφείο Επιθεώρησης Πνευματικών και Συναφών Δικαιωμάτων (Υπουργείου Πολιτισμού, για θέματα copyright και συναφή) και το Γραφείο Προστασίας Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Υπουργείο Ανάπτυξης) για την Προστασία της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας.

1. Γενικά

Η π.Γ.Δ.Μ., έχει προχωρήσει, μετά την ανεξαρτητοποίησή της, στην δημιουργία ενός νέου νομικού πλαισίου για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, με παράλληλη προώθηση της προσχώρησής της σε σχετικές διεθνείς συμβάσεις. Ιδιαίτερης σημασίας θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί και η αίτηση ένταξης στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (Π.Ο.Ε.- World Trade Organization/ WTO) στα πλαίσια του οποίου προστατεύονται τα σχετιζόμενα με το εμπόριο δικαιώματα πνευματικής Ιδιοκτησίας (Trade- Related Intellectual Property Rights/ TRIPs).

2. Διεθνείς Συμβάσεις- Νομοθεσία

Μετά την υποβολή της αίτησης ένταξης στον Π.Ο.Ε., η π.Γ.Δ.Μ. έχει επικυρώσει τις εξής διεθνείς συμβάσεις:

1. Παγκόσμια Σύμβαση για τα Πνευματικά Δικαιώματα ("copyrights") (υφιστάμενη από την Σ.Ο.Δ.Γιουγκοσλαβίας- Εφημερίδα Κυβέρνησης αρ. 54/73- εφαρμόζεται λόγω διαδοχής κρατών)
2. Σύμβαση για τη διανομή των σημάτων αναμετάδοσης προγραμμάτων μέσω δορυφόρου (υφιστάμενη από την Σ.Ο.Δ.Γιουγκοσλαβίας- Εφημερίδα Κυβέρνησης αρ. 54/73- εφαρμόζεται λόγω διαδοχής κρατών)
3. Σύμβαση για την Προστασία των Παραγωγών Φωνογραφημάτων από την Παράνομη Ηχογράφιση και Αναπαραγωγή των Φωνογραφημάτων (Εφημερίδα Κυβέρνησης αρ. 47/97)
4. Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία των Καλλιτεχνών, Παραγωγών Φωνογραφημάτων και Οργανισμών Αναμεταδόσεων - Σύμβαση Ρώμης (Εφημερίδα Κυβέρνησης αρ. 50/97)
5. Σύμβαση της Χάγης για την Διεθνή Κατάθεση Βιομηχανικών Σχεδίων (Εφημερίδα Κυβέρνησης αρ. 71/96)
6. Συμφωνία Συνεργασίας για τις Διαδικασίες Αιτήσεων για Ευρεσιτεχνίες ("πατέντες") (Εφημερίδα Κυβέρνησης αρ. 28/97)
7. Συμφωνία για Συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Ευρεσιτεχνιών (Εφημερίδα Κυβέρνησης αρ. 47/97)

Επίσης, ήρε τις επιφυλάξεις της για την εφαρμογή του άρθρου 8 της Συμφωνίας της Βέρνης (Συμφωνία για την Προστασία των Λογοτεχνικών και Καλλιτεχνικών Έργων- "Copyright").

Επίσης, μετά την υποβολή της αίτησης ένταξης στον Π.Ο.Ε., έχουν ψηφισθεί δύο Νόμοι σχετικοί με την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας:

1. Ο **Νόμος για την Προστασία των Πνευματικών και Συναφών Δικαιωμάτων** ("copyright") της 12.09.1996 (Εφημερίδες της Κυβέρνησης αρ. 47/96 και 3/98), ο οποίος ρυθμίζει τα δικαιώματα των δημιουργών λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων (copyright), τα δικαιώματα των καλλιτεχνών, των παραγωγών φωνογραφημάτων και βιντεογραφημάτων, των παραγωγών ταινιών και ηθοποιών, των τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών οργανισμών και των εκδοτών (συναφή δικαιώματα). *(Αντίγραφο του Νόμου υπάρχει στο Γραφείο μας στην τοπική γλώσσα).*
2. Ο **Νόμος για την Προστασία της Τοπογραφίας των Ολοκληρωμένων Κυκλωμάτων** (Topography of Integrated Circuits) της 22.02.1998 (Εφημερίδα Κυβέρνησης αρ. 5/98). *(Αντίγραφο του Νόμου υπάρχει στο Γραφείο μας στην τοπική γλώσσα)*

Σύμφωνα με τον **Νόμο για την Προστασία των Πνευματικών και Συναφών Δικαιωμάτων**:

- τα δικαιώματα των δημιουργών λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων (στο εξής: "copyright"), αφορούν βιβλία, γραπτά κείμενα, προγράμματα Η/Υ, προφορικά έργα, μουσικά και θεατρικά έργα, χορογραφίες, κινηματογραφικά, φωτογραφικά, αρχιτεκτονικά κ.ά έργα (άρθρο 3)
- γενικά, η προστασία του copyright παρέχεται **καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής ενός δημιουργού και εκτείνεται 70 χρόνια** πέραν του θανάτου του (άρθρο 3)

44-45), εκτός αν ο Νόμος ορίζει διαφορετικά. Η χρήση του έργου είναι ελεύθερη μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής (άρθρο 53).

- η μεταβίβαση δικαιωμάτων copyright είναι δυνατή, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του νόμου (άρθρα 72-103)
- τα (συναφή) δικαιώματα των καλλιτεχνών (performers) (άρθρα 107-116) προστατεύονται για περίοδο **50 ετών** από την πρώτη παρουσίασή τους (άρθρο 116).
- τα δικαιώματα των παραγωγών φωνογραφημάτων (άρθρα 117-120) προστατεύονται για περίοδο **50 ετών** από την πρώτη λήψη του έργου (Α.120).
- τα δικαιώματα των παραγωγών ταινιών (άρθρα 121-123) προστατεύονται για περίοδο **50 ετών** (άρθρ 123).
- τα δικαιώματα των θεατρικών παραγωγών (άρθρα 124-128) προστατεύονται για περίοδο **50 ετών** από την πρώτη παρουσίαση του έργου (άρθρ 128).
- τα δικαιώματα των ραδιοτηλεοπτικών παραγωγών (άρθρα 129-130) προστατεύονται για περίοδο **50 ετών** από την πρώτη εκπομπή του έργου (άρθρ 130).
- οι εκδότες (άρθρα 131-134) έχουν αποκλειστικά υλικά δικαιώματα στις εκδόσεις τους προστατεύονται για περίοδο **25 ετών** από την πρώτη έκδοση του έργου (άρθρ 134).
- οι αλλοδαποί δημιουργοί ή κάτοχοι πνευματικών και συναφών δικαιωμάτων, απολαμβάνουν **εθνικής μεταχείρισης** και της ρήτρας του πλέον ευνοημένου κράτους (most favoured nation- **MFN** clause)

Σύμφωνα με τον **Νόμο για την Προστασία της Τοπογραφίας των Ολοκληρωμένων Κυκλωμάτων**:

- οι τοπογραφίες ολοκληρωμένων κυκλωμάτων προστατεύονται μόνο αν είναι αυθεντικές, δηλ. αν είναι αποτέλεσμα της διανοητικής/ πνευματικής προσπάθειας του δημιουργού και δεν ήταν ήδη σε χρήση στην βιομηχανία ημιαγωγών όταν κατασκευάστηκαν. Αν η τοπογραφία ολοκληρωμένου κυκλώματος περιέχει στοιχεία που είναι κοινά στην βιομηχανία ημιαγωγών, προστατεύεται μόνο ο συνδυασμός τους, με την επιφύλαξη της αυθεντικότητας (άρθρα 3-4).
- ο δικαιούχος δικαιώματος προστατευόμενης τοπογραφίας, θα απολαμβάνει αποκλειστικά δικαιώματα για εμπορική εκμετάλλευση, περιλαμβανομένων και των δικαιωμάτων να επιτρέπει ή να απαγορεύει την αναπαραγωγή της τοπογραφίας, την εισαγωγή, πώληση ή με άλλη μορφή διάθεση στην αγορά τοπογραφίας ή ολοκληρωμένου κυκλώματος που ενσωματώνει την προστατευόμενη τοπογραφία ή προϊόντα που περιέχουν ολοκληρωμένα κυκλώματα που ενσωματώνουν την προστατευόμενη τοπογραφία, εκτός αν έχει ήδη δοθεί η άδεια χρήσης ή έχει πωληθεί η τοπογραφία από τον δικαιούχο (άρθρο 9).
- η προστασία σταματά μετά από περίοδο 10 ετών (άρθρο 10).
- η διαδικασία για την προστασία της τοπογραφίας ολοκληρωμένου κυκλώματος προϋποθέτει την κατάθεση αίτησης² στο Γραφείο Προστασίας Βιομηχανικής

² η αίτηση περιέχει στοιχεία για τον αιτούντα και τον δημιουργό, περιγραφή της τοπογραφίας συνοδευόμενη από στοιχεία για τις συχνότητες, ένα απόσπασμα που θα περιέχει τα

Ιδιοκτησίας. Κάθε ξεχωριστή τοπογραφία πρέπει να συνοδεύεται από ξεχωριστή αίτηση.

- μια τοπογραφία θεωρείται ότι προστατεύεται όταν εκδοθεί σχετική απόφαση από το Γραφείο Προστασίας Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας και καταχωρηθεί στο Μητρώο Τοπογραφιών (άρθρο 10) .
- ο δικαιούχος της τοπογραφίας έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί, κατά την περίοδο προστασίας της τοπογραφίας, το διακριτικό σήμα “Τ”.

3. Έλεγχοι και Προστασία

Σε ότι αφορά τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και την εφαρμογή της προστασίας των **Πνευματικών και Συναφών Δικαιωμάτων**, έχει θεσμοθετηθεί ο έλεγχος από εξουσιοδοτημένο δημόσιο ελεγκτή, ο οποίος, αν βασίμως θεωρεί ότι υπάρχει παραβίαση της νομοθεσίας, δύναται να κατασχέσει προσωρινά τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ή/και τα προϊόντα της θεωρούμενης παράβασης και να προτείνει την έναρξη έρευνας. Η προστασία δύναται να λάβει τη μορφή αστικών, ποινικών και προσωρινών μέτρων. Ειδικότερα:

- ο θιγόμενος μπορεί να ζητήσει την προστασία του δικαιώματός του και αποζημίωση, ατομικά ή συλλογικά (άρθρα 156-157)
- απαγορεύεται η μη εξουσιοδοτημένη χρήση, όπως παραγωγή, εισαγωγή, κατοχή για εμπορικούς σκοπούς, διανομή, ενοικίαση ή οποιαδήποτε άλλη χρήση οποιωνδήποτε στοιχείων τα οποία τυγχάνουν προστασίας (άρθρο 158).
- ο θιγόμενος μπορεί να ζητήσει τη διακοπή από τον κατηγορούμενο δραστηριοτήτων συναφών προς την παράβαση, την επανόρθωση της ζημίας που υπέστη από την παράβαση και την καταστροφή των προϊόντων της παράβασης αλλά και εξοπλισμού που συνδέεται αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο με τη διενέργεια της παράβασης (άρθρο 159)
- ο θιγόμενος μπορεί να διεκδικήσει δικαστικά την αποζημίωσή του προσαυξημένη κατά 200%, ανεξάρτητα αν υπήρξε υλική ζημία ή όχι (Α.160).
- ο θιγόμενος μπορεί να ζητήσει τη λήψη προσωρινών μέτρων (άρθρο 162).
- ο θιγόμενος μπορεί επίσης να ζητήσει από τις τελωνειακές αρχές να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα, όπως ο έλεγχος των υπόπτων αγαθών και η ενδεχόμενη απόσυρση και αποθήκευσή τους και η άμεση πληροφόρησή του σχετικά με τον εισαγωγέα και τον τελικό αποδέκτη τέτοιων αγαθών (άρθρο 165)
- ο φορέας του δικαιώματος μπορεί να χρησιμοποιεί το διακριτικό σήμα © (άρθρο 167)

4. Αρμόδιες Αρχές

Ο **Νόμος για την Προστασία των Πνευματικών και Συναφών Δικαιωμάτων** προβλέπει ότι η επιθεώρηση και η εφαρμογή του Νόμου θα διενεργείται από αρμόδιο **Γραφείο**.

χαρακτηριστικά της ηλεκτρονικής λειτουργίας και το οποίο κατασκευάστηκε στη βάση της προστατευόμενης τοπογραφίας και, αν η τοπογραφία έχει ήδη τύχει εμπορικής εκμετάλλευσης, μια γραπτή αναφορά σχετικά με την ημερομηνία όπου η σχετική τοπογραφία έτυχε εμπορικής εκμετάλλευσης για πρώτη φορά (άρθρο 12).

A. ΘΕΣΜΙΚΟ - ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
A. χί. Ιδιοκτησιακό καθεστώς

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Σύμφωνα με το νόμο που διέπει το ιδιοκτησιακό καθεστώς (ΦΕΚ πΓΔΜ, αρ.18/2001), η απόκτηση ιδιοκτησιακού δικαιώματος είναι δυνατή από όλα τα εγχώρια και αλλοδαπά φυσικά και νομικά πρόσωπα, υπό συγκεκριμένους όρους. Η ιδιοκτησία δημιουργεί δικαιώματα και υποχρεώσεις στον ιδιοκτήτη και στην κοινότητα. Το δικαίωμα της ιδιοκτησίας προστατεύεται από το νόμο και το Σύνταγμα της πΓΔΜ.

Σύμφωνα με το σχετικό νόμο, αλλοδαπό φυσικό πρόσωπο θεωρείται το φυσικό πρόσωπο το οποίο δεν κατέχει την υπηκοότητα της πΓΔΜ και αλλοδαπό νομικό πρόσωπο θεωρείται το νομικό πρόσωπο το οποίο που έχει εγγεγραμμένη την έδρα του εκτός του εδάφους της πΓΔΜ. Σύμφωνα με το νόμο που διέπει τις εμπορικές επιχειρήσεις, εγχώριο νομικό πρόσωπο θεωρείται το νομικό πρόσωπο το οποίο έχει εγγεγραμμένη, στον κατάλογο των εμπορικών δικαστηρίων, την έδρα του στο έδαφος της ΠΓΔΜ, ανεξάρτητα από το εάν το κεφάλαιο ίδρυσης κατέχεται από αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Τα εγχώρια νομικά πρόσωπα που ιδρύονται από ξένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα με καταχωρημένη έδρα στην πΓΔΜ μπορούν να αποκτήσουν δικαίωμα ιδιοκτησίας σε κινητά και ακίνητα στοιχεία (ακίνητη περιουσία) χωρίς περιορισμούς. Τα αλλοδαπά φυσικά και νομικά πρόσωπα μπορούν να αποκτήσουν δικαίωμα ιδιοκτησίας κινητών στοιχείων με τον ίδιο τρόπο, όπως και τα εγχώρια πρόσωπα. Τα αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα μπορούν μέσω κληρονομιάς να αποκτήσουν ιδιοκτησιακό δικαίωμα ακίνητων στοιχείων, αλλά υπό τους όρους της αμοιβαιότητας, με τον ίδιο τρόπο όπως και οι πολίτες της πΓΔΜ.

Επίσης, τα αλλοδαπά φυσικά και νομικά πρόσωπα μπορούν υπό τους όρους αμοιβαιότητας να αποκτήσουν το δικαίωμα στην ιδιοκτησία ενός διαμερίσματος ή ενός κτηρίου κατοικίας. Η ύπαρξη της αμοιβαιότητας, όπως ορίζει ο σχετικός νόμος, καθορίζεται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης. Τα αλλοδαπά φυσικά και νομικά πρόσωπα μπορούν υπό τον όρο της αμοιβαιότητας να αποκτήσουν ιδιοκτησιακό δικαίωμα σε μακροπρόθεσμη μίσθωση εδάφους για την οικοδόμηση κτηρίων επαγγελματικής χρήσης και κτηρίων κατοικίας στο έδαφος της πΓΔΜ, βάσει απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Αστικού Σχεδιασμού και Κατασκευών και του Υπουργού Οικονομικών. Υπό τους ίδιους όρους αμοιβαιότητας, μπορούν να αποκτήσουν ιδιοκτησιακό δικαίωμα σε μακροπρόθεσμη μίσθωση γεωργικής γης στο έδαφος της ΠΓΔΜ, βάσει απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Γεωργίας, Δασών και Υδάτων και του Υπουργού Οικονομικών.

Για την ακίνητη περιουσία που έχει χαρακτηριστεί ως κρατική ιδιοκτησία, είναι δυνατή η εκμίσθωσή της, η παραχώρησή της και η πώληση της από το κράτος, υπό ορισμένους όρους.

ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΤΙΤΛΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Σύμφωνα με το σχετικό νόμο περί κτηματολογίου, το Κράτο εγγυάται την ισχύ του τίτλου ιδιοκτησίας κατά την εγγραφή του. Ο νόμος περί ιδιοκτησιακού δικαιώματος εξασφαλίζει το αξιόπιστο του δημοσίου υποθηκοφυλακείου. Θεωρείται ότι το δημόσιο υποθηκοφυλάκειο απεικονίζει την πραγματική και νομική κατάσταση της ακίνητης περιουσίας και συνεπώς ο πολίτης ο οποίος καλή τη πίστη βασίσθηκε στο δημόσιο υποθηκοφυλάκειο απολαμβάνει της προστασίας του συγκεκριμένου δικαιώματος. Διαγραφή της εγγραφής, εξαιτίας λάθους ή ανακρίβειας προηγούμενης εγγραφής μπορεί να ζητηθεί εντός τριών ετών από την ημέρα της καταχώρησης. Σε αυτήν την περίπτωση το ζημιωμένο συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να ζητήσει την αποζημίωση τόσο από το κράτος όσο και από όποιον ωφελήθηκε από το συγκεκριμένο λάθος.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΟΣΩΝ ΔΕΝ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝ ΣΕ ΠΓΔΜ

Σύμφωνα με το σχετικό νόμο περί ιδιοκτησίας (ΦΕΚ της πΓΔΜ18/2001) τα δικαιώματα της απόκτησης έγγειας ιδιοκτησίας προσδιορίζονται από τα άρθρα 242-252. Αλλοδαπό φυσικό πρόσωπο θεωρείται το φυσικό πρόσωπο το οποίο δεν είναι πολίτης της πΓΔΜ. Αλλοδαπό νομικό πρόσωπο θεωρείται το νομικό πρόσωπο το οποίο δεν διαθέτει καταχωρημένη έδρα στο έδαφος της πΓΔΜ. Μπορεί να εξασφαλίσει ιδιοκτησιακό δικαίωμα, μόνον εάν υπάρχει αμοιβαιότητα. Όσοι δεν κατοικούν στην πΓΔΜ, καθώς και τα υποκαταστήματα ξένων επιχειρήσεων στην πΓΔΜ μπορούν να αποκτήσουν ιδιοκτησιακό δικαίωμα στο έδαφος της πΓΔΜ βάσει των όρων χωριστού νόμου ή επικυρωμένων διεθνών συμφωνιών και υποχρεούνται εντός 60 ημερών από την ημέρα της νομικής κατοχύρωσης του ιδιοκτησιακού δικαιώματος ακίνητης περιουσίας να υποβάλουν έκθεση περιγραφής του επενδεδυμένου κεφαλαίου σε ακίνητη περιουσία και όλων των μεταβολών των επενδύσεων στο κεντρικό ληξιαρχείο. Το κεντρικό ληξιαρχείο θα καταχωρήσει την επένδυση ακίνητης περιουσίας και όλες τις μεταβολές των επενδύσεων στο αρχείο επενδύσεων ακίνητης περιουσίας και θα εκδώσει πιστοποιητικό για τη διενεργηθείσα εγγραφή και για κάθε περαιτέρω αλλαγή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι τα φυσικά αλλοδαπά πρόσωπα δεν μπορούν να αγοράσουν διαμερίσματα, γη και κτίρια. Για την αγορά τους απαιτείται η ίδρυση νομικού προσώπου σε πΓΔΜ από ξένο υπήκοο.

Β. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ**Β. i. Νομικό - Θεσμικό πλαίσιο επενδύσεων**

Β. ii. Μεταφορά τεχνολογίας, υπεργολαβίες

Β. iii. Χρηματοπιστωτικά κίνητρα ξένων επενδύσεων

ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**Ελαφρύνσεις**

Η φορολογική βάση του φορολογούμενου μειώνεται αναλόγως του ποσού της επένδυσής του σε πάγια ενεργητικά που αναλαμβάνονται ώστε να διευρυνθεί το πεδίο των δραστηριοτήτων του. Καμμία παρόμοια μείωση δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που τα κεφάλαια επενδύονται σε αυτοκίνητα, έπιπλα, τάπητες, πολύτιμα αντικείμενα και έργα ζωγραφικής και σε λοιπά διακοσμητικά αντικείμενα που χρησιμοποιούνται για τον εξοπλισμό των γραφείων. Η ανωτέρω μείωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 25% της φορολογικής βάσης.

- Ο φορολογούμενος έχει το δικαίωμα να επιταχύνει την απόσβεση των παγίων ενεργητικών σε περιπτώσεις τεχνολογικής ανακαίνισης ή σε περίπτωση προμήθειας μέσων προστασίας του περιβάλλοντος, έως και 25% της απόσβεσης. Η απόσβεση έως 25% μειώνεται - εάν η επένδυση πραγματοποιείται για λόγους τεχνολογικού εκσυγχρονισμού.
- Η φορολογική βάση του φορολογούμενου που έχει επανεπενδύσει το κέρδος του σε καθυστερημένες οικονομικά περιοχές και σε συγκεκριμένες περιοχές (ορεινές περιοχές, ζώνες συνόρων και απολύτως μη αναπτυγμένες περιοχές) μειώνεται από το ποσό επένδυσής του. Η μείωση δεν πρέπει να υπερβεί 50% της φορολογικής βάσης.
- Η φορολογική βάση του φορολογούμενου μειώνεται κατά το ποσόν των επενδεδυμένων κεφαλαίων για σκοπούς προστασίας περιβάλλοντος. Μέχρι 100% - εάν τα κεφάλαια επενδύονται για την προστασία του περιβάλλοντος
- Μειωμένη φορολογική βάση εάν η επένδυση είναι €100.000 σε κινητά ή ακίνητα διαθέσιμα.
- Μέχρι 50% μείωση - εάν η επένδυση γίνεται στις οικονομικά μη αναπτυγμένες περιοχές.
- 50% για τις πρόσφατα εγκαθιδρυμένες επιχειρήσεις για το πρώτο έτος λειτουργίας τους.
- 50% - εάν έχει εισαχθεί στο Χρηματιστήριο της πΓΔΜ (διάρκεια 3 ετών).

Φορολογικές απαλλαγές

Ο φορολογούμενος, κάτοικος ΠΓΔΜ, που έχει καταβάλει φόρο σε μια ξένη χώρα για κέρδος που πραγματοποιήθηκε από εργασία του στο εξωτερικό, απολαμβάνει δικαιώματος μειωμένης φορολογίας στην ΠΓΔΜ, κατά το ποσόν του φόρου κέρδους που πλήρωσε στο εξωτερικό, και όχι υπερβαίνοντας τον προσδοκώμενο φόρο από την εφαρμογή του φορολογικού ποσοστού 15%.

Φορολογικές απαλλαγές ξένων επενδύσεων

Η φορολογική βάση για επιχειρήσεις με ξένους μετόχους (μετοχές τουλάχιστον 20%) μειώνεται κατά το ποσοστό της ξένης επένδυσης, για τα πρώτα τρία έτη που ακολουθούν την επένδυση.

Παραδείγματος χάριν η φορολογία για μια επιχείρηση με έναν ξένο μέτοχο 60% είναι $15\% \times (100\% - 60\%) = 6\%$. Συνεπώς, οι κατά 100% θυγατρικές των ξένων επιχειρήσεων δεν καταβάλλουν κανέναν φόρο κατά τη διάρκεια των πρώτων τριών ετών λειτουργίας τους.

Δεν υπάρχει κανένας φόρος στο κέρδος που μεταφέρεται εκτός του εδάφους της ΠΓΔΜ.

Απαλλάσσεται από φορολογία επί των κερδών, ο «δικαιούχος» χρήσης Ελεύθερης Οικονομικής Ζώνης για βιομηχανικές επενδύσεις (διάρκεια 10 έτη).

Κεφαλαιουχικά κέρδη και ζημιές εταιρειών

Τα κεφαλαιουχικά κέρδη που πραγματοποιούνται από την πώληση τίτλων, εξοπλισμού και ακίνητης περιουσίας συμπεριλαμβάνονται στη φορολογική βάση κατά το ποσόν έως και 70%. Τα κεφαλαιουχικά κέρδη που πραγματοποιούνται από την πώληση τίτλων δεν θα φορολογούνται μετά την 1^η Ιανουαρίου 2006, με στόχο την ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς της ΠΓΔΜ. Επιτρέπεται η μεταφορά μέχρι τριών ετών, ζημιών που μπορούν να αντισταθμισθούν από κέρδη της εταιρείας.

Β. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Β. iv. Νέες επενδύσεις - Συγκριτικές αναλύσεις (χώρες προέλευσης, επενδεδυμένα κεφάλαια, κλπ)

Η πΓΔΜ έχει υπογράψει είκοσι επτά (27) **Διμερείς Συμφωνίες προστασίας των επενδύσεων** (συμπεριλαμβανομένων 23 κρατών-μελών του ΟΟΣΑ). Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), το σύνολο των άμεσων ξένων επενδύσεων (FDI) ήταν US\$ 958 εκατ. στα τέλη του 2002, εκ των οποίων τα US\$ 335 εκατ. αντιστοιχούσαν σε εξαγορά της εταιρείας τηλεπικοινωνιών τον Ιανουάριο του 2001.

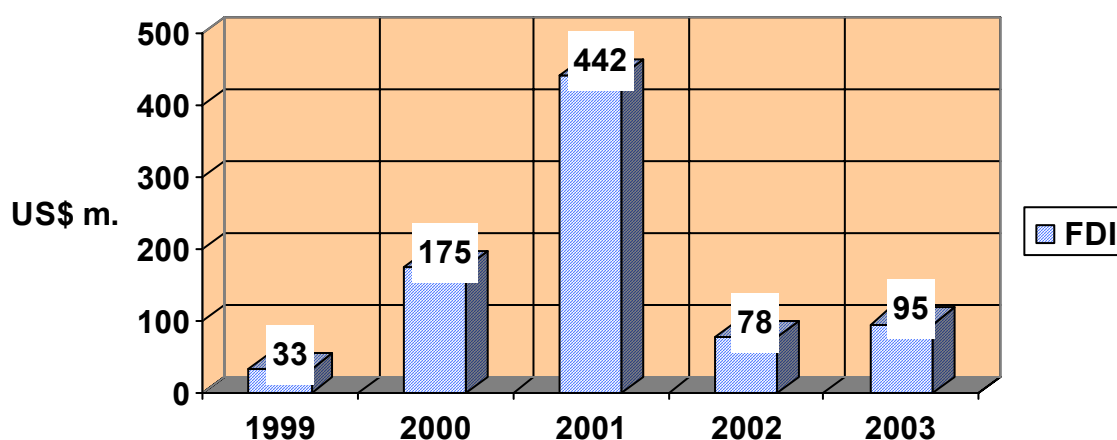
Μεταξύ των 27 χωρών σε μετάβαση της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η πΓΔΜ κατέλαβε την 19^η θέση ως χώρα υποδοχής άμεσων ξένων επενδύσεων.

Το 1999, λόγω της κρίσης στο Κόσοβο, παρουσιάστηκε επιβράδυνση των άμεσων ξένων επενδύσεων. Όμως, μετά το 2000 οι ξένες επενδύσεις ανέκαμψαν. Εως το β' εξάμηνο του 2001 οι άμεσες ξένες επενδύσεις ενισχύθηκαν (εποχή πώλησης της εταιρείας τηλεπικοινωνιών), αλλά το 2002 παρουσίασαν σημαντική πτώση.

Ροή άμεσων ξένων επενδύσεων (FDI)

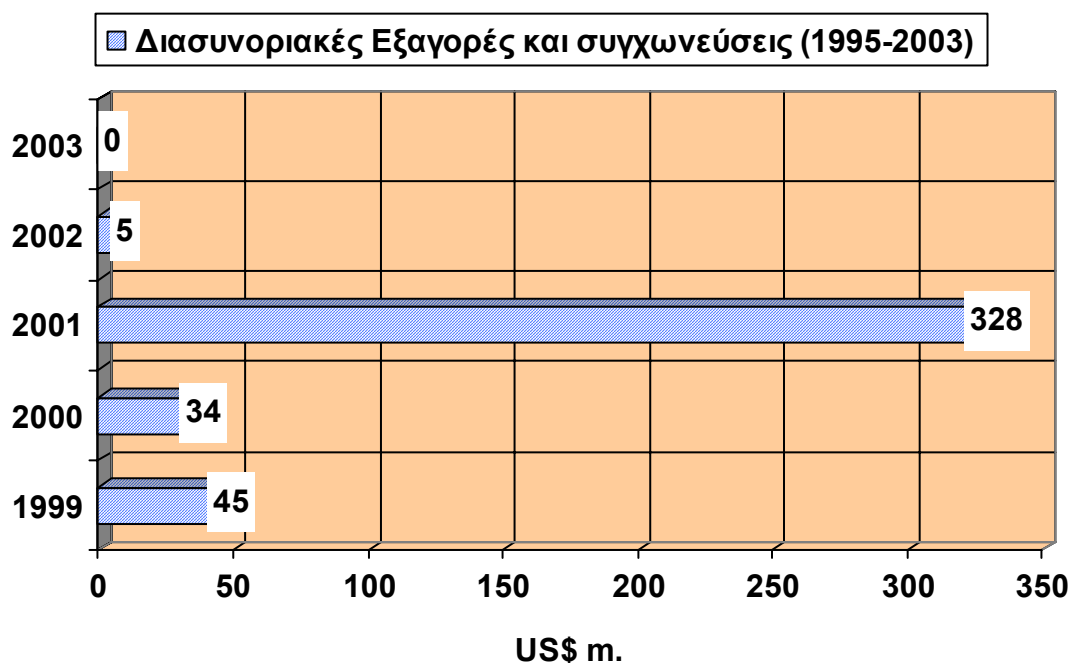
Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ (UNCTAD, World Investment Report 2004) το 2004 η ροή άμεσων ξένων επενδύσεων στην πΓΔΜ σημείωσε αύξηση κατά 21% (από US\$78 το 2003 σε US\$95) σε σχέση με το 2003.

FDI (flows) in FYROM

Εξαγορές και συγχωνεύσεις επιχειρήσεων σε πΓΔΜ από το εξωτερικό

Η περίοδος 1999-2001 χαρακτηρίστηκε από αύξηση των επιχειρηματικών εξαγορών και συγχωνεύσεων από το εξωτερικό. Μετά το 2001 σημειώνεται σημαντική μείωση.

Ο ΟΗΕ έχει κατατάξει την πΓΔΜ στην 106^η θέση σύμφωνα με τον δείκτη επίδοσης αμέσων ξένων επενδύσεων (ποσοστιαία συμμετοχή της ροής αμέσων ξένων επενδύσεων της χώρας στο παγκόσμιο ΑΕΠ).

Ακολουθεί κατάλογος των σημαντικότερων αμέσων ξένων επενδύσεων, μέσω διαδικασίας ιδιωτικοποιήσεων σε πΓΔΜ, σύμφωνα με στοιχεία της Υπηρεσίας Ιδιωτικοποιήσεων της πΓΔΜ (Privatization Agency), Σεπτεμβρίου 2004.

Όνομα ιδιωτικοπ. επιχ/σης	Όνομα ξένου επενδυτή	Χώρα προέλευ σης	Ημερομ. Ιδιωτικοπ.	Κλάδος	Συμμετοχή ξένου Κεφαλαίου	Ποσόν ξένης επένδυσης (€)
IFW - Kocani	International Furniture & Wood	ΙΡΑΝΔΙΑ	Απρ-95	Επιπλα	33.89%	498,057
Vinicanka - Vinica	Van Winkel Fashions B.V.	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Μαί-95	Κλωστοϋφαντ.	55.00%	78,740
Makedonija Sport – Skopje	Westfra Trade export-import GmbH - Frankfurt/M	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Μαί-95	Κλωστοϋφαντ.	60.87%	1,016,515
Maktrans - Skopje	Energy Group AG, Majuro	Marshall Islands	Ιουλ-95	Μεταφορές	51.00%	1,694,958
Tehnogas - Skopje	SOL Spa - Monza	ΙΤΑΛΙΑ	Δεκ-95	Technical Gasses	33.75%	979,090
Moda - Sv. Nikole	Heinrich Katt GmbH - Oldenburg	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Ιαν-96	Κλωστοϋφαντ.	19.46%	278,633
Bargala - Stip	Maripel S.A. San Marino	ΙΤΑΛΙΑ	Μαρτ-96	Υποδήματα	77.56%	1,399,940
Strumica Tabak – Strumica	Leaf Tobacco A. Michailides S.A. - Thessaloniki	ΕΛΛΑΔΑ	Απρ-96	Καπνός	17.04%	613,560
Centro - Skopje	East West Trade - Vienna	ΑΥΣΤΡΙΑ	Ιουλ-96	Εμπόριο	59.99%	10,690,280
Jugotutun - Bitola	Socotab Leaf Tobacco Co. - New York	ΗΠΑ	Σεπτ-96	Καπνός	51.41%	536,865
Transkop - Bitola	BALTH. PAPP, Amtsspedition der Grossmarkthalle - Munich	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Φεβ-97	Μεταφορές	51.03%	1,027,745
Knauf Radika - Debar	KNAUF GmbH	ΑΥΣΤΡΙΑ	Μαρτ-97	Γύψος	51.06%	3,383,680
Jugotutun Sloga – Krivogastani	A.T.I.C.A.E.	ΕΛΛΑΔΑ	Σεπτ-97	Καπνός	59.15%	45,640
Bibrok - Kumanovo	Retrospektiva INC - Beverly Hills, CA	ΗΠΑ	Απρ-98	Ενδύματα	56.26%	330,810
Ladna Valalnica – Skopje	Balkan Steel	ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΙΝ	Ιουν-98	Σιδηρούχα Μεταλλεύματα	33.52%	18,244,140
Jugotutun Mara Dimova - Kavadarci	Intabex Nederlands B.V.	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	Ιουν-98	Καπνός	82.44%	2,344,223
Mokel - Bitola	Eastern Europe Investments Inc	British Virgin Islands	Σεπτ-98	Κλωστοϋφαντ.	61.54%	268,432
Brasserie de Skopje	Balkanbrew Holding	ΕΛΛΑΔΑ	1998	Τρόφιμα		27,200,000
TK Blagoja Despotovski Sovelj - Skopje	Tobacna - Ljubljana	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	Μαί-99	Καπνός	34.22%	1,348,635
RZ Skopje Famord – Skopje	Engineering Technology Services Inc.	ΗΠΑ	Μαί-99	Βιομηχανία μηχανών	37.19%	246,305
Transkop - Bitola (second time)	BALTH. PAPP, Amtsspedition der Grossmarkthalle - Munich	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Αυγ-99	Μεταφορές	16.59%	175,212
Okta - Skopje A9	Hellenic Petroleum	ΕΛΛΑΔΑ	Σεπτ-99	Ακατέργαστο πετρέλαιο Διυλιστήρια	54.00%	30,677,984
RZ Kpor - Skopje	Repro One LTD.	British Virgin Islands	Νοε-99	Διοικητικές υπηρεσίες	26.85%	213,797
Pivarnica - Bitola	Kenrich GmbH	ΕΛΒΕΤΙΑ	Μαρτ-00	Ζυθοποιία	75.62%	51,130
Sekerana - Bitola	PFHC Establishment - Vaduz	ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΙΝ	Μαρτ-00	Βιομηχανία ζάχαρης	49.75%	1,200,688
Kabli - Negotino	ALSTOP Export Import GmbH - Frankfurt/M	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Μαρτ-00	Καλώδια	24.93%	1,083,470
Konzeks - Skopje	Fructal - Ajdovscina	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	Μαρτ-00	Χυμοί φρούτων	22.45%	213,733
ADOR Makedonija - Skopje	QBE Inter Insurance LTD - London	ΒΡΕΤΑΝΙΑ	Μαρτ-00	Ασφαλιστικές υπηρεσίες	22.13%	6,492,647
FZC 11 Oktomvri - Kumanovo	KUPP.BALL	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Μαί-00	Μεταλλικοί σωλήνες	47.69%	3,591,747
Komuna - Skopje	Valkarton - Logatec	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	Ιουν-00	Χαρτί	36.07%	771,905
MHK Zletovo - Veles	FILO Biznis INC	ΠΑΝΑΜΑΣ	Σεπτ-00	Παραγωγή ψευδαργύρου και μολύβδου	13.48%	1,166
Learnica - Ohrid	KID Kapital Immobilien ZUG	ΕΛΒΕΤΙΑ	Οκτ-00	Aluminium and zink pressure	81.79%	128,388

				diecasting		
Bucim - Radovis	EuroAm Partners LLC, Washington DC	ΗΠΑ	Νοε-00	Copper mine	82.09%	1,888,767
Feni - Kavadarci	SCMM	ΓΑΛΛΙΑ	Νοε-00	Fero-nickel	100.00%	2,343,558
KIK - Kumanovo	Tihama Overseas LTT, Nicosia	ΚΥΠΡΟΣ	Νοε-00	Ceramics	18.68%	389,870
Stopanska Banka	National Bank	ΕΛΛΑΔΑ	2000	Banks		37,120,000
Mermeren	Kyriakides	ΕΛΛΑΔΑ	2000	Κατασκευές		8,000,000
EMO - Ohrid	KD Ararat, Niksic	ΣΕΡΒΙΑ	Ιαν-01	Ενέργεια	36.16%	815,715
IGM Proleter - Vinica	ZVG GmbH, Gleinschteten	ΑΥΣΤΡΙΑ	Ιαν-01	Κεραμικά	16.78%	83,401
RZ Institut – Skopje	Repro One Ltd.	British Virgin Islands	Φεβ-01	R&D	45.15%	185,078
Skopski Saem - Skopje	ERA d.d. - Velenje	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	Μαρτ-01	Εκθεση Σκοπίων	48.59%	2,976,768
Zuto Luks	Ebisco	ΕΛΛΑΔΑ	2001	Τρόφιμα		11,200,000
Porcelanka - Veles	Esclusiva GmbH Viena	ΑΥΣΤΡΙΑ	Ιαν-02	Πορσελάνες και κεραμιά	63.61%	153,390
Jugohrom Jegunovce	SCMM	ΓΑΛΛΙΑ	Σεπτ-02	Σιδηροκράματα	100.00%	500,000
ΣΥΝΟΛΟ						182,484,662

B. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ**B. ν. Φορείς, υπηρεσίες και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών υποστήριξης ξένων επενδύσεων**

Στο Υπουργείο Οικονομίας της πΓΔΜ λειτουργεί Τμήμα Προσέλκυσης Επενδύσεων (Department for Attracting FDI) με στόχο τον συντονισμό πολιτικών προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων και την παροχή της απαραίτητης πληροφόρησης. Επίσης, αναμένεται η σύσταση ειδικής επιτροπής με τη συμμετοχή στελεχών από τα Υπουργεία Οικονομίας, Οικονομικών, Μεταφορών και Δικαιοσύνης, με την ονομασία Agency for Investments.

Στις 12 Νοεμβρίου 2002 ιδρύθηκε το Συμβούλιο Διεθνών Επενδυτών (I.C.I.), ανεξάρτητος μη κερδοσκοπικός οργανισμός, με τη συμμετοχή των μεγαλύτερων ξένων επενδυτών στην πΓΔΜ. Στόχος του I.C.I. αποτελεί η ενθάρρυνση των ξένων επενδύσεων, μέσω συνεργασίας του με την κυβέρνηση της πΓΔΜ και φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Υπό σύσταση βρίσκεται και ο Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Επιχειρήσεων (EBA) που τελεί υπό την αιγίδα του Γραφείου Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα Σκόπια.

B. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

B. vi. Διεθνείς Οργανισμοί - Προγράμματα

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Γενικά

Η χρηματοδότηση ξένων επενδύσεων σε πΓΔΜ χαρακτηρίζεται από δυσκολίες, κυρίως λόγω υψηλού τραπεζικού κόστους δανεισμού και διαρθρωτικών προβλημάτων της οικονομίας της χώρας. Επιπλέον η αδυναμία υπερβάσεων των δημοσιονομικών όρων που έχουν τεθεί από το ΔΝΤ αποτελεί επιπλέον παράγοντα δυσκολίας χρηματοδότησης επενδυτικών σχεδίων από τον κρατικό προϋπολογισμό. Εξάλλου, η ίδρυση του Χρηματιστηρίου της πΓΔΜ τον Σεπτέμβριο 1995 επιτρέπει πλέον την διάθεση μετοχών κρατικών εταιρειών προς ιδιωτικοποίηση, ως αποτέλεσμα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου των εν λόγω εταιρειών. Εντούτοις αυτή η πρακτική δεν χρησιμοποιείται ευρέως, εξαιτίας των νομικών περιορισμών και του μικρού αριθμού εισηγμένων εταιρειών. Συνεπώς, σχεδόν μοναδικό μέσον χρηματοδότησης επενδυτικών σχεδίων απομένει η αυτοχρηματοδότηση.

Πολυμερή Προγράμματα

Η **Ε.Ε.** μέσω οργάνων της (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ανασυγκρότησης-European Agency for Reconstruction και Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων) και ειδικών προγραμμάτων (Cards), συμβάλλει στην προώθηση επενδύσεων. Ανάλυση ακολουθεί στη τμήμα 3.B.viii

Η **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης** επένδυσε συνολικά €277 εκατ. (31 Μαρτίου 2002), εκ των οποίων €159 εκατ. για την ολοκλήρωση επτά έργων δημοσίων υποδομών (ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, αεροδρόμια, προγράμματα Δήμων).

Για την περίοδο 2004-2006, η **Παγκόσμια Τράπεζα** έχει προβλέψει την διάθεση US\$165 για την υλοποίηση 6-9 επενδυτικών σχεδίων. Επιπλέον την υποστήριξη του τομέα της υγείας για το έτος 2004, κατά US\$20 εκατ. Στον τομέα των υποδομών προβλέπεται η διάθεση US\$25 εκατ. σε τομέα που αναμένεται να προσδιορισθεί (σιδηροδρομικές μεταφορές ή φυσικό αέριο).

Διμερή Προγράμματα

Τα διμερή προγράμματα ποικίλλουν, με σημαντικότερα αυτό της αναπτυξιακής βοήθειας των ΗΠΑ (USAID) US\$273 εκατ. την τελευταία δεκαετία, της Γερμανίας €77 εκατ. την περίοδο 1997-2002, της Ολλανδίας €23 εκατ. ετησίως από το 1999, κλπ. Η Γαλλία υλοποίησε 4 έργα συνολικού ύψους €7,6 εκατ. το έτος 2000 και προσφέρει ειδικό πρόγραμμα χρηματοδότησης εκπόνησης μελετών για την υλοποίηση επενδυτικών έργων (Faser). Επίσης, η Ιταλία παρέχει εξαγωγικές πιστώσεις ύψους €13 εκατ. Μέσω διμερών προγραμμάτων προβλέπονται ουσιαστικά μικρά ποσά για την υλοποίηση μεγάλων σχεδίων και πιστώσεις για την υλοποίηση μικρών έργων.

ΠΟΛΥΜΕΡΗΣ ΚΑΙ ΔΙΜΕΡΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΕ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΓΔΜ

1. Γενικά στοιχεία.

Όπως και στην περίπτωση πολλών άλλων χωρών που βρίσκονται στη διαδικασία μετάβασης στην οικονομία της αγοράς, η π.Γ.Δ.Μ. είναι αποδέκτης διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας.

Η βοήθεια αυτή, η οποία στοχεύει στην καλύτερη προσαρμογή στους θεσμούς και τις διαδικασίες της οικονομίας της αγοράς και κατ' επέκταση στην βελτίωση των υποδομών και τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής, των θεσμών και του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας, προέρχεται ταυτόχρονα από πολυμερείς και διμερείς πηγές. Σε πολυμερές επίπεδο, η βοήθεια προέρχεται από τρεις κύριες πηγές: τα Ηνωμένα Έθνη, την Παγκόσμια Τράπεζα και την Ε.Ε. (μέσω των προγραμμάτων Cards). Από την άλλη πλευρά, χώρες όπως η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Ιταλία, έχουν ξεκινήσει την παροχή αναπτυξιακής βοήθειας σε διμερή βάση.

Από τα προγράμματα και δράσεις που περιλαμβάνονται στη διεθνή, πολυμερή και διμερή, αναπτυξιακή βοήθεια, ένα σημαντικό μέρος αφορά τον τομέα των Μικρο- Μεσαίων Επιχειρήσεων (Small and Medium Enterprises, SMEs). Πράγματι, οι ΜΜΕ αποτελούν έναν από τους τομείς- κλειδιά για την ανάπτυξη μιας χώρας, ιδιαίτερα μάλιστα στις οικονομίες σε μετάβαση όπου οι ΜΜΕ συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην ταχύτερη αύξηση του Εθνικού Εισοδήματος, στην κάλυψη ευρέως φάσματος στα παρεχόμενα προϊόντα και υπηρεσίες και στην αύξηση της απασχόλησης, ενώ στην περίπτωση της π.Γ.Δ.Μ. ο ρόλος τους είναι ακόμη σημαντικότερος δεδομένου του μικρού μεγέθους της αγοράς, της αδύναμης παραγωγικής υποδομής, της αδυναμίας των μεγάλων επιχειρήσεων να στηρίξουν την ανάπτυξη της χώρας και του εξαιρετικά μεγάλου ποσοστού ανεργίας.

Από την πλευρά της η π.Γ.Δ.Μ. έχει δημιουργήσει ad hoc θεσμούς με σκοπό το συντονισμό και την αποτελεσματικότερη διαχείριση της διεθνούς βοήθειας. Ειδικότερα, έχει σχηματιστεί στα πλαίσια της Κυβέρνησης η Μονάδα Συντονισμού Βοήθειας (Aid Coordination Unit/ ACU) ως επιτελικό/ διαχειριστικό όργανο, το οποίο εποπτεύεται από την Επιτροπή Υπουργών για το Συντονισμό της Βοήθειας (Committee of Ministers for Aid Coordination). Της Επιτροπής αυτής προΐσταται ο Εθνικός Συντονιστής, θέση που καταλαμβάνει ένας εκ των Αντιπροέδρων της Κυβέρνησης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ACU (Ιούλιος 2000), για την π.Γ.Δ.Μ. δεσμεύτηκαν και δαπανήθηκαν πόροι ύψους \$ **156.918.082** (ορισμένα προγράμματα εντούτοις δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί). Έτσι, η σημερινή κατάσταση όσον αφορά τη διεθνή, πολυμερή και διμερή, βοήθεια, έχει ως εξής (βλ. αναλυτικά και το συνημμένο Πίνακα):

2. Πολυμερής Βοήθεια για τις ΜΜΕ

2.1. Η βοήθεια από την Ε.Ε.

Η πολυμερής αναπτυξιακή βοήθεια της Ε.Ε. για τις ΜΜΕ της π.Γ.Δ.Μ. έγινε μέσω των προγραμμάτων **Phare/ CBC**. Για την περίοδο μέχρι το Ιούνιο το 2000, η π.Γ.Δ.Μ. έλαβε συνολικά **\$ 15.620.000**, ποσό που αντιπροσωπεύει το **9,95%** του συνόλου των κονδυλίων που έλαβε η χώρα κατά την ίδια περίοδο. Οι πόροι αυτοί αφορούν στους εξής τομείς:

- Ίδρυση και λειτουργία της NEPA (National Enterprise Promotion Agency) για την παροχή στήριξης στις ΜΜΕ
- Ίδρυση και λειτουργία πέντε Περιφερειακών Κέντρων Υποστήριξης Επιχειρήσεων για παροχή άμεσης στήριξης στις ΜΜΕ
- Ενεργοποίηση μιας μικρο- πίστωσης για νέες ΜΜΕ
- Υποστήριξη της εφαρμογής των διεθνών λογιστικών κανόνων

2.2. Η Ε.Β.Ρ.Δ.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης συνεισέφερε κεφάλαια ύψους **\$ 47.560.000** για τα προγράμματα που αφορούν στην ανάπτυξη των ΜΜΕ, ποσό που αντιπροσωπεύει το **30,31%** του συνόλου των εξωτερικών χρηματοδοτήσεων γι' αυτό το σκοπό, και κατατάσσει την ΕΒΡΔ στην **πρώτη θέση**. Οι πόροι αυτοί προορίζονται για τους τομείς:

- Εκσυγχρονισμός της εταιρείας Makstil (χαλυβουργία)
- Συμμετοχή στο SEAF (επιχειρηματικό κεφάλαιο- venture capital για ΜΜΕ)
- Ενεργοποίηση μιας μικρο- πίστωσης για νέες ΜΜΕ

2.3. Η Παγκόσμια Τράπεζα

Η Παγκόσμια Τράπεζα συνεισέφερε κεφάλαια ύψους **\$ 38.809.115** για τα προγράμματα ΜΜΕ, ποσό που αντιπροσωπεύει το **24,73%** του συνόλου των εξωτερικών χρηματοδοτήσεων γι' αυτό το σκοπό, και κατατάσσεται **δεύτερη**, μετά την ΕΒΡΔ. Οι πόροι που διατέθηκαν αφορούν μικρο- πιστώσεις στον ιδιωτικό τομέα για:

- Ενίσχυση της παραγωγής και της αποτελεσματικότητας ιδιωτικών επιχειρήσεων
- Επέκταση παραγωγής των μικρών γεωργών

2.4. Τα Ηνωμένα Έθνη

Τα Ηνωμένα έθνη, μέσω των εξειδικευμένων οργανισμών τους, δραστηριοποιήθηκαν ενεργά για τη στήριξη των ΜΜΕ.

Ειδικότερα, το **UNDP** (Πρόγραμμα των ΗΕ για την Ανάπτυξη) συνεισέφερε \$ **191.538 (0,12%** του συνόλου) για τη στήριξη ενός προγράμματος προσέλκυσης επενδύσεων με:

- Την ίδρυση μιας Μονάδας Προσέλκυσης Επενδύσεων στο Υπουργείο Ανάπτυξης
- Την έκδοση ενός Επενδυτικού Οδηγού για τη χώρα

Από την άλλη πλευρά, ο UNIDO (Οργανισμός των ΗΕ για τη Βιομηχανική Ανάπτυξη) συνεισέφερε το **1,33%** των συνολικών κεφαλαίων για τον τομέα των ΜΜΕ, ποσοστό που αντιστοιχεί σε \$ **2.085.939**. Από το ποσό αυτό, το 52% περίπου αφορούσε σε προγράμματα εκσυγχρονισμού της παραγωγής της εταιρείας παραγωγής ψυγείων FRINKO, ενώ ένα επιπλέον 38% αφορούσε σε ανάλογα προγράμματα στην εταιρεία SILEKS. Το υπόλοιπο 10% των δαπανών αφορούσαν στους τομείς μαρμάρου, περιβαλλοντικών τεχνικών και κλάδου τροφίμων.

3. Διμερής βοήθεια για τις ΜΜΕ

3.1. Γερμανία

Εξετάζοντας τα ποσοτικά στοιχεία που αφορούν στη βοήθεια υπέρ του τομέα των ΜΜΕ σε διμερές επίπεδο, η Γερμανία βρίσκεται στην **πρώτη** θέση (τρίτη στη συνολική κατάταξη) με βάση το σύνολο των δαπανών, οι οποίες έφτασαν στο ύψος των \$ **19.287.872**, ήτοι **12,29%** των συνολικών εισροών. Οι πόροι που διατέθηκαν αφορούν:

- Κατάρτιση νέων επιχειρηματιών
- Συνδρομή στη συμμετοχή σε διεθνείς εμπορικές εκθέσεις στη Γερμανία
- Υποστήριξη μεταναστών που επιστρέφουν από τη Γερμανία στην π.Γ.Δ.Μ.
- Πιστωτικές διευκολύνσεις για επαναπατριζόμενους μετανάστες της π.Γ.Δ.Μ.
- Υποστήριξη για συμμετοχή στην EXPO 2000
- Υποστήριξη για ίδρυση του Κέντρου Προώθησης Επενδύσεων

3.2. Ιταλία

Η Ιταλία βρίσκεται στην **δεύτερη** θέση (τέταρτη στη συνολική κατάταξη) με βάση το σύνολο των δαπανών, οι οποίες έφτασαν στο ύψος των \$ **15.871.080**, ήτοι **10,11%** των συνολικών εισροών. Στην Ιταλική περίπτωση αξίζει να σημειωθεί ότι το 95% της παραπάνω δαπάνης (δηλ. \$15.154.035) αφορούν σε πιστώσεις προς τις ΜΜΕ της π.Γ.Δ.Μ. για αγορά Ιταλικών τελικών ή ενδιάμεσων προϊόντων.

3.3. Ηνωμένες Πολιτείες

Οι Η.Π.Α. προωθούν σχέδια στήριξης της οικονομίας της χώρας αλλά και των ΜΜΕ ειδικότερα μέσω του οργανισμού USAID (United States Agency for International Development). Το σύνολο των δαπανών που αφορούν στην περίοδο 1995- 2002 ανέρχονται στα **\$ 14.300.00**, ήτοι **9,11%** των συνολικών εισροών (3^η στην σειρά κατάταξης διμερούς βοήθειας στις ΜΜΕ και 6^η στο σύνολο). Οι πόροι που διατίθενται αφορούν:

- Μικρο- πιστώσεις για ΜΜΕ
- Λειτουργία του Business Resource Center για παροχή υποστήριξης σε ΜΜΕ
- Συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο ΜΜΕ δυναμικών επιχειρήσεων

3.4. Ηνωμένο Βασίλειο

Το Ηνωμένο Βασίλειο συνεισέφερε πόρους ύψους **\$ 2.375.957**, (**1,51%** των συνολικών εισροών). Οι πόροι που διατέθηκαν αφορούν:

- Τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του Οικονομικού Επιμελητηρίου
- Υποστήριξη ανάπτυξης περιφερειακών γραφείων υποστήριξης ΜΜΕ
- Ίδρυση τριών (3) Περιφερειακών Κέντρων για ΜΜΕ στο Γκόστιβαρ, Τέτοβο και Αχρίδα
- Υποστήριξη συμβουλευτικών υπηρεσιών στα τοπικά επιμελητήρια Σκοπίων, Στρωμνίτης και Αχρίδας

3.5. Ελλάδα

Η χώρα μας συνεισέφερε στην περίοδο 1997-1998 συνολικά **\$ 547.000**, (**0,35%** των συνολικών εισροών). Οι πόροι που διατέθηκαν αφορούν δράσεις με έντονο το στοιχείο της αποσπασματικότητας και με βραχυπρόθεσμο ορίζοντα. Έτσι, από ελληνικής πλευράς υποστηρίχθηκαν δράσεις για:

- Υποτροφίες
- Εκπαίδευση στελεχών στο διεθνές εμπόριο
- Επαγγελματική εκπαίδευση στο τουρισμό
- Συμμετοχή σε σεμινάρια για τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης
- Εκπαίδευση Συμβούλων
- Συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων
- Υποστήριξη μη- κυβερνητικών οργανώσεων
- Υποστήριξη συμμετοχής δήμου Γευγελής στο πρόγραμμα Phare για βιολογικό καθαρισμό υδάτων.

3.6. Ελβετία

Η Ελβετία συνεισέφερε στο διάστημα 1996- 1998 πόρους ύψους **\$ 269.581** (**0,17%** των συνολικών εισροών). Οι πόροι διατέθηκαν για υποστήριξη συμβουλευτικών υπηρεσιών για ΜΜΕ

4. Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, ο τομέας των ΜΜΕ έχει ήδη προσελκύσει το ενδιαφέρον τόσο σε πολυμερές, όσο και σε διμερές επίπεδο. Από τα στοιχεία που αναφέρθηκαν, μπορούν να διαπιστωθούν τα εξής:

- Η υποστήριξη του τομέα ΜΜΕ γίνεται κατά κύριο λόγο μέσω ολοκληρωμένων προγραμμάτων, που αφορούν κυρίως στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στις ΜΜΕ, σε μόνιμη βάση
- Έμφαση δίνεται στην υποστήριξη και διασφάλιση της δυνατότητας των επιχειρήσεων να ανταποκριθούν τόσο στο σύστημα της οικονομίας της αγοράς, όσο και στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις του διεθνούς περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα δεν πρέπει να αναμένονται σύντομα, ιδιαίτερα λόγω των δυσκολιών που αφορούν στον ανθρώπινο παράγοντα και την προσαρμογή στο νέο περιβάλλον.
- Οι άμεσες κεφαλαιακές εισροές (πιστώσεις κλπ) δεν αποτελούν τον σημαντικότερο παράγοντα στον εν λόγω σχεδιασμό, δεδομένης της προεξάρχουσας σημασίας των δομικών στοιχείων που αφορούν στην αποτελεσματική λειτουργία της επιχείρησης (γνώση του συστήματος της ελεύθερης αγοράς, γνώση των δεδομένων του κλάδου τοπικά αλλά και διεθνώς, σύγχρονες μέθοδοι παραγωγής, προώθησης, διανομής, κλπ).

B. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

B. vii. Ελληνικό πλαίσιο στήριξης επενδύσεων

Η ελληνική κυβέρνηση εφαρμόζει το Σχέδιο για την Οικονομική Ανασυγκρότηση των Βαλκανίων (**ΕΣΟΑΒ**). Επωφελούμενες χώρες μεταξύ άλλων είναι και η πΓΔΜ. Η Βουλή των Ελλήνων, ψηφίζοντας το νόμο **2996/2002 περί ΕΣΟΑΒ (ΦΕΚ 62/28.03.02)** που ρύθμιζε τα βασικά θέματα του ανωτέρω προγράμματος, καθόρισε και τον προορισμό των χρηματοδοτήσεων: παραγωγικές επενδύσεις, υποδομές, ενέργεια, θεσμική ανασυγκρότηση, κατάρτιση προσωπικού κ.λπ. Προκειμένου να ρυθμισθεί ο τρόπος παροχής της οικονομικής βοήθειας στην πΓΔΜ, όπως προβλέπεται από το ΕΣΟΑΒ, ύψους **€74.840 εκατ.**, προωθήθηκε σχετική **τροπολογία (Ν. 3196/2003, ΦΕΚ 274Α΄/2.12.2003)**, η οποία ψηφίσθηκε πρόσφατα από το ελληνικό Κοινοβούλιο.

Σημειώνουμε ότι το ποσόν των €74.840 εκατ. διαιρείται ως εξής:

- το 79% του ποσού, δηλαδή €59.123 εκατ. που αφορά σε υλοποίηση δημοσίων έργων τα οποία αναμένονται να υποβληθούν από τον Εθνικό συντονιστή της πΓΔΜ στο ΥΠΕΞ προς έγκριση,
- το 20% του ποσού, δηλαδή €14.968 εκατ. αφορά σε ιδιωτικές επενδύσεις σύμφωνα με σχετικό νόμο βάσει του οποίου οι αρχές του επενδυτικού Νόμου 2601/98 εφαρμόζονται σε βαλκανικές χώρες. Οι ενδιαφερόμενες ελληνικές επιχειρήσεις για επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην πΓΔΜ πρέπει να υποβάλουν σχετική αίτηση στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στο:
 - Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
 - Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης,
 - Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων,
 - Διεύθυνση Εγκρισης και Ελέγχου Ιδιωτικών Επενδύσεων,
 - Τμήμα Ενημέρωσης και Νομικών Θεμάτων (Γραφείο 213)
 - Πλ. Συντάγματος, τηλ. 210-333.2267, 333.2399, Fax: 210-333.2264
- το 1% του ποσού, δηλαδή €748.400 που αφορά σε μικρά έργα του Γραφείου Συνδέσμου Σκοπίων.

Η Ε.Ε. έχει θέσει σε εφαρμογή το Πρόγραμμα **Cards** για τη χρηματοδότηση έργων σε πΓΔΜ, το οποίο αντικατέστησε τα Κοινοτικά Προγράμματα **Phare** και **Obnova**, από την 1^η Ιανουαρίου 2001.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ανασυγκρότησης (European Agency for Reconstruction), η οποία εδρεύει στη Θεσσαλονίκη, διαθέτει μέσω του Cards, €110,5 εκατ. για τη διετία 2003-2004 (εκ των οποίων τα €38,5 εκατ.), σε συνεργασία με τις αρχές της χώρας. Κύριος στόχος της οικονομικής βοήθειας θεωρείται η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου, στα πλαίσια πάντοτε της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης με την Ε.Ε.

Την περίοδο 1992-2002, η Ε.Ε. διέθεσε €614 εκατ., εκ των οποίων €106 εκατ. για την υλοποίηση προγραμμάτων ανθρωπιστικής δράσης, €298 εκατ. για την υλοποίηση των Προγραμμάτων Phare, Obnova και Cards και €183 εκατ. ενίσχυση του ισοζυγίου πληρωμών.

Η χρηματοδοτική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στην πΓΔΜ ανήλθε σε €152 εκατ. στα τέλη του 2000, με βασικό προορισμό την υλοποίηση έργων οδικών υποδομών .

B. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

B. ix. Εκτίμηση βαθμού επικινδυνότητας

Η πολιτική αστάθεια επιδρά στην οικονομική κατάσταση της πΓΔΜ. Μετά τις εκλογές του Σεπτεμβρίου 2002, φαίνεται πως στη χώρα ενισχύεται το αίσθημα πολιτικής σταθερότητας, λόγω εφαρμογής των Συμφωνιών της Αχρίδας, αλλά και υιοθέτησης μέτρων περιοριστικής δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής. Η εξασφάλιση οικονομικής ενίσχυσης εκ μέρους του ΔΝΤ τον Απρίλιο του 2003 αποτελεί εγγύηση των προσπάθειών εξυγίανσης των δημοσίων οικονομικών.

Γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Γ. ι. Κατάλογος προγραμμάτων αναπτυξιακής συνεργασίας που υλοποιούνται στη χώρα αναφοράς

Στα πλαίσια της αναπτυξιακής βοήθειας, η Ελλάδα χορήγησε το 2003, ποσόν €1,68 εκατ. στην πΓΔΜ, εκ των οποίων ποσόν € 1,52 με τη μορφή τεχνικής συνεργασίας. Την περίοδο 1997-2002, η Ελλάδα χορήγησε συνολικά ποσόν €53.279.960, με τη μορφή αναπτυξιακής βοήθειας και ειδικότερα στους τομείς υγείας, εκπαίδευσης, προστασίας του περιβάλλοντος, εμπορίου, δημόσιας διοίκησης και ανθρωπιστικής βοήθειας.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΕ πΓΔΜ (1997-2002)		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΟΣΟΝ (€)	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ(%)
Υγεία	351.672,78	0,66
Εκπαίδευση	738.877,48	1,39
Προστασία περιβάλλοντος	3.648.202,48	6,85
Εμπόριο / Επιχειρήσεις	463.260,47	0,87
Δημόσια Διοίκηση	1.040.330,16	1,95
Ανθρωπιστική βοήθεια	46.345.715,34	87,60
Λοιπά	368.349,23	0,69
ΣΥΝΟΛΟ	53.279.960,73	100

Η αναπτυξιακή βοήθεια των υπολοίπων κρατών είναι σημαντική, με μεγαλύτερη αυτή των ΗΠΑ (USAID) US\$273 εκατ. την τελευταία δεκαετία. Ακολουθεί η Γερμανία €77 εκατ. την περίοδο 1997-2002. η Ελλάδα βρίσκεται στην τρίτη θέση με €53,2 όπως ήδη αναφέρθηκε και ακολουθεί η Ολλανδία η οποία τα τελευταία έτη δραστηριοποιείται έντονα (€23 εκατ. ετησίως)

Παρατήρηση:

Επίσημη συναλλαγματική ισοτιμία που ισχύει μόνον για τον υπολογισμό αναπτυξιακής βοήθειας, βάσει κατευθύνσεων του ΟΟΣΑ: US\$1=€0,8851.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι ξένοι επενδυτές στην ΠΓΔΜ έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις όπως και οι πολίτες της ΠΓΔΜ. Είναι δηλαδή εξουσιοδοτημένοι να δημιουργούν επιχειρήσεις και 'joint-ventures' χωρίς προηγούμενη άδεια.

Παράλληλα οι ξένοι επενδυτές μπορούν να συμμετάσχουν χωρίς περιορισμό στην διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων.

Επι πλέον οι ξένοι επενδυτές δύνανται να απολαμβάνουν την απαλλαγή από την φορολογία στις κάτωθι περιπτώσεις:

- Κατά την περίοδο των τριών πρώτων ετών της επένδυσης και στο ύψος της επένδυσης.
- Στην περίπτωση επαναεπενδεδυμένου κεφαλαίου.
- Στην περίπτωση επένδυσης για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Στην περίπτωση επένδυσης στις λεγόμενες υπανάπτυκτες περιοχές'.
- Στην περίπτωση επένδυσης υπό καθεστώς 'ελεύθερης ζώνης'.

Επίσης οι ξένοι επενδυτές απαλλάσσονται από τους τελωνειακούς δασμούς για τον εισαγόμενο εξοπλισμό, τις πρώτες ύλες και τα ανταλλακτικά, που χρησιμοποιούνται για την επένδυση και ιδίως στα τρία πρώτα χρόνια της επένδυσης.

Ενας ξένος υπήκοος, ως γνωστόν δεν μπορεί να αποκτήσει ακίνητο ή γη σάν φυσικό πρόσωπο. Δύναται όμως να γίνει αυτό με δημιουργία νομικού προσώπου (εταιρείας).

Παρά το γεγονός ότι η 'ΠΓΔΜ' αποτελεί μικρού μεγέθους αγορά με μειονεκτήματα όπως:

- η αστάθεια του επενδυτικού πλαισίου,
 - και ο χαμηλός βαθμός ανάπτυξης του χρηματοοικονομικού συστήματος (τράπεζες, χρηματιστήριο, ασφάλειες),
- εν τούτοις η 'ΠΓΔΜ' παρουσιάζει πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα για τους Έλληνες επιχειρηματίες και την Ελλάδα γενικότερα:

- η ΠΓΔΜ είχε και έχει παραδοσιακές εμπορικές σχέσεις με την Ελλάδα. Το μεγαλύτερο μέρος των καταναλωτών της ΠΓΔΜ έχει επισκεφθεί την Ελλάδα, γνωρίζει την ποιότητα των ελληνικών προϊόντων και τα προτιμά,
- η ΠΓΔΜ γειτνιάζει με την Ελλάδα και αποτελεί φυσικό χώρο προέκτασης Ελληνικών επιχειρήσεων και ειδικότερα επιχειρήσεων της Β. Ελλάδος,
- η Ελλάδα παρέχει εικόνα δυτικοευρωπαϊκών προτύπων παραγωγικής δραστηριότητας,
- η ΠΓΔΜ αποτελεί χώρα όπου η Ελλάδα κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών,
- η ΠΓΔΜ χορηγεί σημαντικά επενδυτικά κίνητρα όπως (απαλλαγή από φορολογία για τα τρία πρώτα έτη, χαμηλή φορολογία κερδών επιχειρήσεων-15%, ειδικά καθεστώτα ελευθέρων ζωνών και αποφορολόγηση, επαναεπενδεδυμένων κεφαλαίων),

- οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις οδηγούν στη δημιουργία μίας νέας μεσαίας τάξης των καταναλωτών που αναζητούν ποιοτικά και επώνυμα προϊόντα. Κλασσικό παράδειγμα αποτελεί η έντονη αγοραστική ζήτηση που εκδηλώνεται σε ελληνικά πολυκατάστημα και λοιπές ελληνικές επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου,
- η ΠΓΔΜ διαθέτει άφθονες πρώτες ύλες χαμηλού κόστους,
- η ΠΓΔΜ διαθέτει πολύ φθηνό και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό,
- το δηνάριο ΠΓΔΜ έχει σταθερή ισοτιμία με το ευρώ,
- η ΠΓΔΜ διαθέτει συνεχώς βελτιούμενες υποδομές, αφού προτεραιότητες της Ε.Ε. αποτελεί η ολοκλήρωση του άξονα Χ και άλλα σημαντικά έργα υποδομής,
- η ΠΓΔΜ διαθέτει μεγάλες δυνατότητες και ευκαιρίες στην γεωργία και στις υπηρεσίες,
- αποτελεί μία χώρα, όπου το ιδιοκτησιακό καθεστώς, παρά τα προβλήματα στο υποθηκοφυλάκιο, αρχίζει να ξεκαθαρίζει,
- τέλος η ΠΓΔΜ λόγω του μεγέθους της χώρας και της οικονομίας είναι εύκολο ή δύσκολο να ρυθμισθεί η ανάπτυξή της και αυτό εξαρτάται κυρίως από τις σωστές διαρθρωτικές αλλαγές της κυβέρνησης.

Η παρουσία των ελληνικών επιχειρήσεων είναι ήδη σημαντική, αφού εκτός από τους δύο τραπεζικούς ομίλους, που δραστηριοποιούνται ήδη και σε άλλες βαλκανικές χώρες, και τα ΕΛΠΕ, 200 περίπου επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται μόνιμα και αναμένεται να αυξηθεί ο αριθμός τους στο μέλλον, αφού η ΠΓΔΜ και οι άλλες χώρες της περιοχής των Βαλκανίων αποτελούν την μόνη διέξοδο για την περαιτέρω ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων.

Η αναμενόμενη ανάπτυξη της οικονομίας της Π.Γ.Δ.Μ και ο προσανατολισμός στην Ε.Ε. θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για περαιτέρω αύξηση των επενδύσεων και αύξηση της κατανάλωσης, η οποία θα καλυφθεί από ξένης προελεύσεως προϊόντα.

Παράλληλα, στο μέλλον θα σταθεροποιηθεί το νομοθετικό πλαίσιο των επενδύσεων, ενόψει εναρμόνισης της νομοθεσίας με το κοινοτικό κεκτημένο

Η Ελλάδα και η ΠΓΔΜ αποτελούν χώρες γειτονικές - βαλκανικές και η συνεργασία τους θα επιφέρει ευνοϊκά αποτελέσματα. Ο ρόλος της Ελλάδας ως κράτους μέλους της Ε.Ε. και βαλκανικής – γειτονικής χώρας έχει ιδιαίτερη σημασία για τους κατοίκους της ΠΓΔΜ.

3. Δ. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (2003)

Ελάχιστος μισθός	€68 / μήνα (καθαρό)
Μέσος μισθός	€191 / μήνα (καθαρό)
Ωριαία αμοιβή ανιδείκευτου εργάτη	€1,4 (καθαρό)
Μέσο μηνιαίο κόστος ειδικευμένου εργάτη	
▪ οικονομικά έξοδα	€500
▪ διοικητικά έξοδα	€254
Σύνολο εργατικού κόστους για εργοδότη	70% (επί καθαρού μισθού)
εκ του οποίου δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης	32% (επί μικτού ποσού)

ΑΚΙΝΗΤΑ (2003)

Τιμή τ.μ. σε βιομηχανική περιοχή	€2,5-7,5 / τ.μ. / μήνα
Τιμή τ.μ. σε κέντρο Σκοπίων	€7-17 / τ.μ. / μήνα

ΕΝΕΡΓΕΙΑ (2003)

Τιμή kW/ώρα (βιομηχανία)	€0,08 (συμπεριλαμβανομένου φόρων)
--------------------------	--------------------------------------

3. Ε. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ LINKS

Υπηρεσία Ιδιωτικών Επενδύσεων
Ministry of Economy in the FYROM - Department for Attracting FDI
Jurij Gagarin 15, 1000 Skopje
Tel. 003892-3093.403 - Fax: 003892-3093.420
E-mail: maja.kurcieva@economy.gov.mk

I.C.I. (International Council of Investors)
Franklin Roosevelt Str., 57, Local 10 - 1000 Skopje
Tel. / Fax: 003892-3090.170
E-mail: investors@mt.net.mk

Υπουργείο Οικονομικών πΓΔΜ
www.finance.gov.mk

Κεντρική Τράπεζα πΓΔΜ
www.finance.gov.mk

Οικονομικό Επιμελητήριο πΓΔΜ
www.nchamber.org.mk

Ευρωπαϊκή Ένωση
<http://europa.eu.int/comm/europeaid/index>

Γραφείο Αντιπροσωπείας της Ε.Ε. στα Σκόπια
www.delmkd.cec.eu.int

Παγκόσμια Τράπεζα
www.worldbank.org

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
www.imf.org

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης
www.ebrd.com

Ευρωπαϊκή Τράπεζα ΕΠενδύσεων
www.ebi.org

ΟΗΕ/ UNCTAD/στοιχεία για επενδύσεις
www.unctad.org

Υπηρεσία Αναπτυξιακής Βοήθειας των ΗΠΑ (USAID) στην πΓΔΜ
www.usaid.org.mk

3. ΣΤ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

3. Α. ix. Νομικό πλαίσιο ιδιωτικοποιήσεων - αποκρατικοποιήσεων LAW ON PRIVATIZATION OF STATE CAPITAL OF ENTERPRISES

Article 1

This law regulates the records, the administration, the method and the procedure of privatization of state capital of enterprises that is trade companies.

Article 2

State capital, within the meaning of this law, refers to:

- the stake (long-term investments) of the FYROM in the value of the enterprises, that is trade companies determined in accordance with the Law on Transformation of Enterprises with Social Capital ("Official Gazette No.38/93 and 48/93), the Law on Transformation of Enterprises and Cooperatives with Social Capital Using Agricultural Land ("Official Gazette No.19/96) and the Law on Regulating the Relations in connection with the Servicing of Loans from International Financial Organizations ("Official Gazette No. 48/94),
- the investments of the FYROM in the value of the enterprises pursuant to the provisions of the Law on Restructuring some of the Enterprises Showing Losses in their Business Operations ("Official Gazette No. 2/95 and 65/95), Law on Rehabilitation and Restructuring of a portion of the Banks in the FYROM ("Official Gazette No. 14/95),
- and the capital obtained on other bases in accordance with the law.

As a state capital within the meaning of this law refers also to debts of the FYROM, which are transformed or will be transformed in long-term investments in the enterprises, that is trade companies and long term investment of the public utilities established by the FYROM in accordance with the Law on Restructuring some of the Enterprises Showing Losses in their Business Operations ("Official Gazette" No. 2/95 and 65/95).

The Government of the FYROM makes the decision for transformation of the debts, referred in paragraph 2 of this article into long-term investments.

The provisions of this law do not apply on the public utilities established by the FYROM and on the trade companies established by these public utilities.

Article 3

For the value of the state capital, enterprises, that is trade companies issue ordinary shares that is stake certificates to the FYROM.

Article 4

The records of the state capital of the enterprises that is trade companies are maintained by the **Agency of privatization** of the FYROM (hereinafter referred to as: **Agency**). The Government of the FYROM regulates the method and procedure for the maintenance of records of state capital.

Article 5

State capital is possessed and managed by the Government of the FYROM.

The realization of the rights of paragraph 1 of this article the Government of the FYROM carries out through the **Commission for privatization** of the Government of the FYROM (hereinafter referred to as: **Commission for privatization**).

The Commission for privatization according to this law has the following competencies:

- suggests the method of sale of the shares and stakes obtained as a state capital, together or on a separate basis with the shares and stakes issued to the Agency;
- holds negotiations with the interested strategic investors for selling of the shares and stakes obtained as a state capital, together or on a separate basis with the shares and stakes issued to the Agency;
- proposes to the Government of the FYROM the selection of the most appropriate strategic investor in accordance with the previously determined criteria of the Government of the FYROM, when the sale carries out through direct agreement;
- proposes to the Government of the FYROM appointing of representatives in the enterprises, that is companies with shares and stakes obtained on the basis of state capital, as well as shares and stakes issued to the Agency and
- carries out other activities determined with this and other law.

Article 6 is deleted.

Article 7

State capital can be privatized together with social capital, or on a separate basis.

Article 8

In the case of state capital being privatized together with social capital, the provisions of the Law on Transformation of Enterprises with Social Capital apply, respectively, for the purpose of realization of the chosen model of transformation.

Article 9

State capital declared in shares can be privatized on a separate basis or together with the shares issued to the Agency, by way of:

- stock exchange market and
- direct agreement with the interested strategic investors.

State capital declared in stakes can be privatized on a separate basis or together with the shares issued to the Agency, by way of:

- direct agreement with public announcement for gathering offers of interested partners
- direct agreement with the interested strategic investors

The Government of the FYROM makes the decision for sale through direct agreement with the interested strategic investors.

The procedure of privatization, through the stock exchange market, as well as sales of the stakes through a public announcement for gathering offers of interested partners, is administered by the Agency.

The director of the Agency conclude the agreements for sale of the shares through the stock exchange market, as well as the agreements for sale of the stakes through public announcement for gathering offers of expressed interest, on behalf of the Government of the FYROM.

The Minister of Finance concludes the arrangement for sale of shares through direct agreement with the interested strategic investor.

Article 10 is deleted.

Article 11

The shares and stakes in the state capital can be sold in installments, over a period not longer than five years.

Article 12

The Government of the FYROM regulates the method, conditions and procedure for the sale of shares that is stakes in detail.

Article 13

The shares and stakes, subject of sale in accordance with this law are expressed in DEM, and could be paid in Denars; foreign currency when the buyer is foreign person or entity; foreign currency saving deposits of the citizens and in securities issued by the FYROM.

Article 14 is deleted.

Article 15

Shares and stakes may be purchased by domestic and foreign persons, as well as by legal and physical persons.

Article 16 is deleted.

Article 17

Proceeds of the sales of state capital represent revenues in the Budget of the FYROM .

Article 18

Where state capital has been identified in an enterprise which has completed the procedure of transformation of social capital, such enterprise is obliged to issue shares that are stake certificates to the FYROM, for the value of the state capital, within 60 days from the date this law enters into force. Enterprises undergoing the procedure of transformation are obliged to issue shares that are stake certificates to the FYROM, for the value of the state capital identified during the transformation procedure, before enrollment into the trade that is court register.

Article 19

The Ministry of Finance supervises the enforcement of this law.

Article 20

Should an enterprise fail to issue shares that are stake certificates to the FYROM, such enterprise will be fined with 200.000 to 250.000 denars.

The responsible employee in the enterprise will be also fined for violation of paragraph 1 of this article with 35.000 to 40.000 denars.

Article 21

The regulations referred to in Articles 4 and 12 of this Law will be passed within 60 days of the date this law enters into force.

Article 21-a

The procedures for sale of shares that is stakes for which agreement is not concluded will continue in accordance with this law.

Article 22

The Legislative-Juridical Commission of the Assembly of the FYROM is authorized to adopt the final text of The Law on Privatization of State Capital of Enterprises.

Article 23

This Law enters into force on the eighth day following the date of publication in the "Official Gazette".